

humanitas

FEBRUARI 1958 DERTIENDE JAARGANG NO. 1

*kaderorgaan
van de
vereniging voor
maatschappelijk werk
op humanistische
grondslag*

REDACTIE:**MEJ. M. DIJKSTRA**, *hoofdredactrice**Sectie Bejaardenzorg*: N. F. A. de Graan*Sectie Gezinsverzorging*: Mevr. H. J. Roes*Sectie Kinderbescherming*: C. Uitenbogaard, Mevr. A. M. Ploeger—Schaapman, *dra. soc. psych.**Ontwikkelingsgebieden*: mej. L. Hymans*Sectie Reclassering*: P. E. Hutte*Redactiesecretaris*: H. van Schaaik**MEDEWERKERS:**

J. Boetje, P. Faber, mr. R. Friedman—v. d. Heide, dr. F. Grewel,
mej. mr. dr. Joh. Hudig, dr. J. P. van Praag, Ph. H. van Praag,
prof. dr. G. Th. Kempe, D. Q. R. Mulock Houwer, H. Ploeg jr.,
mej. mr. P. G. Prins, prof. dr. A. Querido, mr. B. v. d. Waerden,
M. de Vries e.a.

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr. dr. J. in 't Veld, voorzitter

Mr. B. v. d. Waerden, vice-voorzitter

M. Dijkstra, secretaresse

Dr. L. I. de Winter, penningmeester

C. M. Swiebel

J. Landman, G. Rietveld erelid P. C. Faber

CENTRAAL BUREAU

J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam

Telefoon: K. 20 - 721044

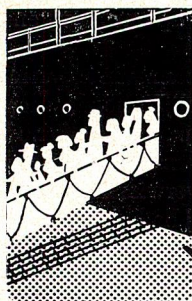
Mej. M. Dijkstra, directrice

Spreekuur: dinsdag van 11—12 uur

INHOUDSOPGAVE

1	I. Sluyter: Versnelde repatriëring ✓
3	dr. L. T. Hiliard: Noden van ouders van gehandicapte kinderen, ✓ vertaling: M. A. Stolk
9	H. v. Schaaik: De kaderbijeenkomst der reclassering te Utrecht op 23 november ✓
14	Richtlijnen van de landelijke sectie reclassering voor de afdelingen ✓
19	N. F. A. de Graan: huisvesting en verzorging van bejaarden ✓
26	mevr. A. M. Ploeger-Schaapman en mevr. H. J. Roes: Verslag bijeenkomst voor gezinsverzorgsters te Amersfoort ✓
31	mevr. H. J. Roes: Subsidieregeling gezinsverzorging
36	C. Uitenbogaard: Boekbesprekingen

Omslag en lay-out: Frans Bartels

GEREPATRIEERDENZORG

versnelde repatriëring

De gebeurtenissen in Indonesië hebben tot gevolg, dat de regelmaat, die de repatriëring van Nederlanders de laatste jaren heeft gekenmerkt, werd verbroken. Van begin december af zijn reeds ongeveer 13.000 Nederlanders vertrokken uit Indonesië en er moet rekening mee worden gehouden, dat ook de resterende 30.000 in de loop van 1958 naar ons land komen. Hierdoor is een noodtoestand ontstaan.

Van regeringswege zijn maatregelen getroffen, die het mogelijk maken, dat elke Nederlander die dat wenst, de gelegenheid wordt geboden naar ons land te vertrekken. Vliegtuigen zijn gecharterd en vele schepen ingelegd om de repatrianten huiswaarts te brengen. Op 6 januari waren reeds 3500 evacué's op Schiphol geland en dagelijks komen er nog ongeveer 200 aan. Alleen in de maanden januari en februari arriveren 18 schepen, die gerepatrieerden uit Indonesië hebben weggehaald, Nederlandse en buitenlandse schepen.

Het Rode Kruis verstrekt bij aankomst of reeds op de schepen de meest noodzakelijke kleding om de abrupte overgang van het tropisch klimaat naar de Hollandse winter dragelijker te maken. CCKP en de daarbij aangesloten organen en organisaties werken op topcapaciteit om aan de noodtoestand het hoofd te bieden.

Het aantal contractpensions is aanzienlijk uitgebreid; een staf van maatschappelijke werkers en -werksters is doende de opvang voor te bereiden. Zij varen o.a. mee met de schepen om reeds tijdens de vaart zoveel gegevens te verzamelen, dat een verantwoorde opvang in Nederland mogelijk wordt. Op buitenlandse schepen is dat niet altijd mogelijk. Dan worden de gerepatrieerden naar het voor dat doel zeer geschikte, goed geoutilleerde legerkamp Budel gebracht, waar 2000 bedden gereed staan en waar een groot aantal maatschappelijke werksters en vrijwilligsters de verzorging op zich hebben genomen, de registratie en rapportage verrichten, waarna doorzending naar contractpensions mogelijk wordt.

Gelukkig behoeven niet alle gerepatrieerden in contractpensions opgevangen te worden. Velen, vooral de zgn. uitgezonden krachten vinden bij familie of vrienden een tijdelijk onderdak en dank zij de laatste maatregelen van de regering kan daardoor een vergoeding worden gedeclareerd of kunnen de gerepatrieerden zelf trachten in een eenvoudig pension te worden opgenomen. In dat geval worden er aanvraagformulieren uitgereikt, waarop de dienst Bijzondere Maatschappelijke Zorg een zgn. TA-verklaring afgeeft, waardoor men verzekerd is van medewerking bij het zoeken naar zelfstandige huisvesting.

Het aantal problemen, dat zich bij de opvang voordoet, is legio. Er zullen mensen komen, die nooit eerder in ons land zijn geweest en zelfs, die onze taal maar nauwelijks spreken of verstaan; minderjarige alleenstaande jongeren, maar ook ouden van dagen moeten worden opgevangen en verzorgd; lammen, blinden, debielen en dan de los-

geslagen maatschappelijk ontwrichten. Zij allen hebben recht op onze zorg en op een plaats in onze maatschappij.

In het bovenstaande hadden wij nog slechts het oog op de eerste materiële verzorging. Open oog en hart dienen wij ook te hebben voor de geestelijke nood, waarin vele gerepatriceerden zullen verkeren. Het is meer dan waarschijnlijk, dat zij die nu komen, in nog mindere mate geestelijk op de verandering van hun levensomstandigheden zijn voorbereid, dan zij die tot voor kort het leven in Indonesië verwisselden voor dat in ons land. Deze laatsten deden dat min of meer vrijwillig en zij hadden steeds geruime tijd zich op de veranderingen voor te bereiden. Wie echter nu komt, komt over het algemeen overhaast, gedwongen. De situatie in Indonesië dwingt deze mensen oorden op te zoeken, waar zij op meer vreedzame wijze verder kunnen leven. Denkt u zich echter eens in, wat dit vooral voor de in Indonesië 'gewortelden' zeggen wil. Zij verlaten het land hunner geboorte, een tropisch land met volkomen andere levens- en denkgewoonten, waar kleding een vraagstuk is van beduidend minder importantie dan in ons klimaat, waar verwarming een ongekend probleem is, waar men niet de wisseling van jaargetijden kent, die ons noodzaakt vooruit te denken over soorten van kleding, over inslaan van brandstof, over variaties in voeding.

Zeer velen van hen waren liever gebleven in het land dat hun lief was te midden van mensen en omstandigheden, waarmee ze vertrouwd waren.

Deze mensen zullen behalve materiële hulp, in hoge mate onze morele en geestelijke steun nodig hebben. En niet alleen van onze maatschappelijke werkers en geestelijke verzorgers, maar van ons allen. Zij moeten het gevoel krijgen, dat zij hier werkelijk thuis komen te midden van landgenoten, die hun noden begrijpen en hen als even-naasten erkennen, hen opnemen in hun kring en in hun verenigingen en organisaties. Allerwegen wordt hulp geboden, maar als het gehele Nederlandse volk zich niet inzet om deze hun — zij het andersoortige — landgenoten mee op te vangen, dan zal het schuldeloos lijden van die opgejaagde mensen honderdvoud vergroot worden.

Bij de oproepen via pers en radio zal veel aandacht gewijd worden aan de materiële nood. De leniging daarvan is verhoudingsgewijs het gemakkelijkst en waarschijnlijk ook wel het eerst noodzakelijk. De regering doet hier veel, maar er is altijd meer nodig. Ten einde dit meerdere te kunnen doen houden Rode Kruis en CCKP gezamenlijk een geldinzameling, waarvoor bijdragen kunnen worden gestort op het gironummer 777.

Maar het werk van CCKP is van langere adem. CCKP zal daarom binnenkort overgaan tot een nationale collecte. Wij roepen u allen op aan deze collecte van harte uw algehele medewerking te verlenen. Het is dringend nodig. Niet alleen om het geld, dat zo bijeen gebracht zal worden, maar ook om metterdaad te tonen, dat wij naast en achter onze landgenoten staan, die in hun menselijk bestaan zijn aangetast en die RECHT hebben op ons menselijk medeleven.

I. SLUYTER

Mogen wij de

abonnees

op onze organen verzoeken het abonnementsgeld voor 1958 à f 5,— te storten op de girorekening 582000 t.n.v. de Vereniging Humanitas te Amsterdam met mededeling 'abonnement '58'.

BLO-NAZORG ALS MAATSCHAPPELIJK WERK

In aansluiting aan hetgeen ik u in Humanitas van december '57 vertelde over het Congres van de Wereld Gezondheids Organisatie over de geestelijke gezondheid van het geestelijk gehandicapte kind, volgt hieronder een vertaling van een der meest gewaardeerde lezingen op dit congres.

Deze lezing heeft mij sterk doen denken aan een rede, die prof. A. Querido in 1954 uitsprak op het internationale congres voor gebrekkigenzorg in Scheveningen, getiteld: *The attitude of the family and the community towards the crippled* (De houding van het gezin en de gemeenschap tegenover de gebrekkige). Van harte beveel ik lezing van deze buitengewoon mooie rede aan. U kunt haar vinden in het in het Engels uitgegeven verslag over dit congres, uitgegeven door de Central Council for the care of cripples te Londen.

Gezien de onderwerpen van de congressen, stelt prof. Querido de lichamelijke gebrekkigheid meer in het middelpunt der belangstelling, terwijl dr. Hilliard in zijn lezing hoofdzakelijk over geestelijk gehandicapten spreekt.

U zult echter in de zienswijzen en de problemen ten aanzien van beide categorieën veel gemeenschappelijks aantreffen.

M. A. STOLK

Mej. M. A. Stolk is kort geleden — als vertegenwoordiger van Humanitas — benoemd tot adviseuse bij het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging Nazorg bijzonder onderwijs.

RED.

de noden van ouders van gehandicapte kinderen

**door dr. L. T. Hiliard, medisch leider van het
Fountain Hospitaal te Londen**

Eén van de belemmeringen voor de ontwikkeling van de diensten ten behoeve van gehandicapte kinderen is de huidige stand van de publieke opinie. Omdat menig geestelijk afwijkend kind als geestelijk achtergebleven of geestelijk defect wordt bestempeld, nemen degenen, die niet met deze problemen op de hoogte zijn aan, dat genoemde kinderen zeer abnormaal in hun gedragingen zullen zijn of wellicht gevaarlijk of zeer onredelijk.

Deze lang bestaande lekenreactie op geestelijke defecten, die voortkomt uit onwetend-

heid, bijgeloof en angst, kleurt de houding van velen ten opzichte van elke afwijking van een normale geestesgesteldheid. Deze houding veroorzaakt ook, dat menig een het probleem ontkent of discussie erover vermijdt, omdat het een onaangenaam onderwerp is, dat bovendien maakt dat men zich niet op zijn gemak gevoelt.

de ouders

De ouders van gehandicapte kinderen verkeren wat dit alles betreft in een speciale positie. Daar zij als het ware een voet in ieder kamp hebben, pleegt hun houding ambivalent te zijn. In de eerste plaats zijn zij, voordat zij ouders van een afwijkend kind worden, gewone leden van de maatschappij en als zodanig delen zij de overtuigingen en vooroordelen van hun sociale groep ten aanzien van geestelijk defecte kinderen. Zo kunnen zij b.v. het idee hebben dat defecte kinderen alleen maar geboren worden uit ouders van minderwaardige afkomst of dat zulke kinderen het gevolg zijn van een slechte levenswijze. Daardoor hebben zij het gevoel 'dat kan ons niet gebeuren'.

Wanneer deze mensen later ontdekken, dat ze zelf ouders zijn van een geestelijk gehandicapt kind, dan is hun reactie des te heviger. Hun eerste gevoel is er een van ongelooft. Zij menen dat de diagnose een vergissing is en zij trachten iemand te vinden, die hen zal geruststellen door een andere uitleg te geven. Zodra de ouders echter het feit van de toestand van hun kind gaan aanvaarden, beginnen zij zich uit eigen ervaring te realiseren, dat het kind een zeer menselijk wezen is en niet zo abnormaal en afschrikwekkend als zij zich aanvankelijk hadden voorgesteld.

isolement

Dan gaan de ouders het klaarblijkelijke gebrek aan sympathie ondervinden van het publiek tegenover zulke kinderen. Zij ondervinden dat burens en vreemden die zij ontmoeten de toestand van het kind niet begrijpen en ook niet de mogelijke oorzaken ervan.

Afhankelijk van hun ondervindingen, problemen en persoonlijkheid, zullen de ouders deze isolering door de groep begrijpen en aanvaarden of zij zullen een overdreven gevoel van afwijzing om hun kind ondervinden. Als zij schuldgevoelens hebben gaan ze soms sociale contacten vermijden en trachten voor anderen het defect van hun kind of zelfs het bestaan ervan te verbergen.

de onzekerheid over de oorzaken

Vaak zullen de ouders in de geschiedenis van hun families zoeken naar eventuele erfelijke oorzaken van de toestand van hun kind en tot verkeerde conclusies komen door hun beperkte kennis van de erfelijkheidsleer. Als de huwelijksverhoudingen reeds gespannen zijn, zullen een of beide ouders elkaar de schuld geven van de toestand van het kind en zo verdere disharmonie veroorzaken. Soms zullen ze besluiten niet méér kinderen te nemen op grond van hun beweringen over erfelijke oorzaken en hun methode van gezinsbeperking kan de angsten nog verhogen. Ouders neigen ertoe hun ideeën met betrekking tot het gehandicapte kind op de andere kinderen over te dragen en tobben dan over het effect dat zij menen dat het kind op de andere kinderen heeft.

onzekerheid over de vooruitzichten

In het begin, wanneer zij trachten inlichtingen te krijgen over de toestand en de vooruitzichten van hun kind, krijgen ze soms een onbevredigende uitleg van hun medische adviseur, omdat deze niet zeker is van de diagnose, óf omdat hij aarzelt mededelingen te doen die verdrietig voor de ouders zijn. Als ze dan een ander con-

sulteren of naar een andere medische instantie verwezen worden, kunnen ze tot de ontdekking komen, dat de gegeven meningen tegenstrijdig zijn. Dit draagt bij tot versterkte gevoelens van angst en onzekerheid.

Ouders van geestelijk gehandicapte kinderen verwachten eerst dat een goede behandeling hun kind zal genezen of tenminste veel zal verbeteren. Het is mogelijk, dat zij jaren nodig hebben om zich de huidige beperkingen, van de therapie op het gebied van de geestelijke defecten te realiseren. Gedurende deze tijd zullen zij licht de beweringen geloven van verschillende onorthodoxe geneeskundigen, die beweren dat hun kind baat zal hebben bij een speciaal dieet of medicamenteuze behandeling, fysische therapie of iets dergelijks. Zulke behandelingen hebben gewoonlijk weinig effect behalve op de financiële toestand van de ouders. Hun teleurstelling is dan ten slotte des te groter.

Wanneer de toestand van het kind objectief met de ouders besproken kan worden, kan worden uitgelegd dat, ofschoon het kind een klaarblijkelijk blijvende handicap heeft, het toch kan profiteren van regelmatige training en speciaal onderwijs, die beide een maximum ontwikkeling van zijn beperkte vermogens beogen. Als deze noodzakelijke faciliteiten niet beschikbaar zijn, zullen de ouders zich neerleggen bij de hopeloosheid van de toestand van hun kind of zij zullen besluiten om te proberen betere sociale voorzieningen te verkrijgen. Gewoonlijk zullen hun individuele voorstellen aan de plaatselijke autoriteiten geen effect hebben. De omvang van elke openbare dienstverlening is afhankelijk van de beschikbaar gestelde financiën. De vaststelling hiervan hangt af van de inzichten van de vertegenwoordigers van het publiek in allerlei plaatselijke en landelijke instanties en deze inzichten lopen parallel met de openbare mening. Toen enkele ouders van afwijkende kinderen in bepaalde landen, b.v. in Noord-Amerika en Engeland zich dit realiseerden, ontstond er een nieuwe beweging, die niet alleen een opmerkelijke groei in ledental vertoont, maar die ook doeltreffende praktische resultaten heeft bereikt.

verenigingen van ouders van gehandicapte kinderen

Plaatselijke en landelijke verenigingen van ouders van misdeelde kinderen hebben zich de laatste tijd ontwikkeld als actieve stimulerende groepen om het publiek op de hoogte te brengen van het bestaan en de behoeften van gehandicapte kinderen en om voorstellen te doen aan de daartoe geëigende autoriteiten omtrent goede voorzieningen voor training en opvoeding.

De eerste taak van deze verenigingen was om het isolement, dat ieder gezin met een gehandicapt kind voelt, teniet te doen. De vorming van plaatselijke groepen van ouders verschafte de leden de gelegenheid om zich op de hoogte te stellen van de aard en de behandeling van geestelijke achterstand door middel van het organiseren van lezingen door beroepskrachten op dit gebied, brochures en bezoeken aan instellingen en aan scholen voor buitengewoon onderwijs. Na zich zelf van de aard van hun problemen op de hoogte te hebben gesteld, was hun volgende stap om het publiek voor te lichten. Vergaderingen, vrouwbladen, filmvertoningen, radio- en televisieprogramma's hebben gedurende de laatste jaren meer begrip voor de noden van gehandicapte kinderen bij de bevolking van deze landen doen ontstaan. Toen het onderwerp de openbare belangstelling kreeg, nam ook de nationale pers de zaak ter hand en tekortkomingen in de wettelijke voorzieningen en bij het onderwijs verkregen op die manier groter publiciteit. De regeringen in de betreffende landen, zich bewust van de verandering in de openbare mening, trokken meer geld uit voor onderwijsvoorzieningen en sociale diensten voor dit doel en in Engeland b.v. stelde men een Koninklijke Commissie in ter bestudering van de wet met betrekking tot de geestelijk defecte.

resultaten der organisaties

In de landen waarop de hiervoor beschreven veranderingen betrekking hebben, zijn de ouders van gehandicapte kinderen niet meer onzeker, ontmoedigd of gelaten ten aanzien van hun problemen. Zij worden zich meer en meer bewust van de leemten in de bestaande voorzieningen en zij zijn in de gelegenheid om constructieve voorstellen te doen ter verbetering van de diensten, die hun kinderen nodig hebben. De organisatie van deze verenigingen voor het welzijn van gehandicapte kinderen is gewoonlijk begonnen onder groepen van ouders verbonden met een beschuttende werkplaats, school voor buitengewoon onderwijs of inrichting voor geestelijk afwijkenden. In meerdere of mindere mate hebben zij deze instellingen beïnvloed en de staf aangeemoedigd tot een vernieuwde houding tegenover hun patiëntjes vooral in hun relatie tot de gemeenschap. Deze plaatselijke verenigingen zijn gegroeid door het lidmaatschap uit te strekken tot mensen, die zelf wel niet direct bij het probleem betrokken zijn, maar die belangstelling hebben voor gehandicapte kinderen. Zij hebben ook, toen hun invloed toenam, hun activiteiten op een nationale basis georganiseerd.

andere verenigingen

Er zijn niet alleen verenigingen opgericht voor het welzijn van geestelijk gehandicapte kinderen, maar er hebben zich soortgelijke verenigingen gevormd om te werken voor het welzijn van andere gehandicapten, in het bijzonder voor spastici, voor slachtoffertjes van kinderverlamming, voor epileptische kinderen en zelfs, in Engeland, voor zo'n speciale groep van kinderen wier diverse handicaps het gevolg zijn van ziekte (rode hond) van de moeder tijdens de zwangerschap. Deze kinderen zijn dikwijls gedeeltelijk doof en gedeeltelijk blind en er is op het ogenblik onvoldoende gespecialiseerde training voor hen.

Geheel apart van het effect, dat deze organisaties hebben op de verbetering van de voorzieningen voor de gehandicapten en op de opvoeding van het publiek wat betreft hun noden, hebben ze een waardevol therapeutisch effect op de ouders zelf. Hun isolement wordt weggenomen en vervangen door een groepsgevoel. Als gevolg, zijn de ouders meer genegen hun kind in de maatschappij te houden, omdat de aanwezigheid van het kind door de maatschappij beter wordt geaccepteerd.

Hoe kunnen in deze veranderende situatie de beroepskrachten op dit gebied beter aan de behoeften van de ouders van gehandicapte kinderen tegemoet komen?

begrip

Ten eerste: zij moeten de gevoelens en houdingen van deze ouders begrijpen met betrekking tot hun problemen. Ongelukkigerwijs stimuleerden de vroegere beleidsprocedures voor gehandicapte kinderen tot een tamelijk autoritaire houding van de betrokken deskundigen en de overheid. De wettelijke procedure b.v. om een kind elders te verzorgen was zodanig, dat zij de ouders het gevoel gaven, dat hun de verantwoordelijkheid voor hun kind ontnomen werd. Dit had tot gevolg, dat de ouders belangstelling in de vorderingen van hun kind verloren of dat zij vijandig gingen staan tegenover de betrokken autoriteiten, hetgeen een goede samenwerking voor het welzijn van het kind belemmerde.

advies

Ten tweede: de ouders moeten toegang hebben tot goede diagnostische en adviserende klinieken, waar zij de toestand en de mogelijke ontwikkeling van het kind kunnen bespreken. Dergelijke klinieken moeten de noodzakelijke klinische faciliteiten bezitten voor medische, psychiatrische, psychologische en sociale diagnose en advies. Hetzelfde team van beroepskrachten moet het kind in zijn verdere ontwikkeling blijven volgen, zodat zijn behoeften kunnen worden nagegaan, en er aan kan worden voldaan.

Een definitieve diagnose van geestelijke defectheid moet niet te vroeg gesteld worden bij zeer jonge kinderen, daar dit hun de gelegenheid tot onderwijs en dergelijke kan onthouden, waarvan ze later misschien wel kunnen profiteren. Als het jonge kind geen normale vorderingen maakt, moeten de redenen hiervoor worden uitgelegd en moeten er aan de ouders aanwijzingen worden gegeven hoe het kind te trainen op het niveau waarop het staat en in de mate waarin het vorderingen kan maken. Het is belangrijk, dat de ouders begrijpen, dat er nog ontwikkelingsmogelijkheden voor hun kind zijn. Er zijn nl. ouders die, wanneer hun verteld wordt dat hun kind imbeciel is of dat zijn geestelijke ontwikkeling stilstaat, denken dat het kind geen enkele vordering meer zal maken en die het dan overbeschermen door allerlei voor hem te doen. Dit ontnemt het kind de gelegenheid om zelf allerlei te doen en vergroot zijn onbekwaamheid. Andere ouders denken de ontwikkeling van het kind te kunnen forceren en begeven zich in een intensief trainingsprogramma ver boven de capaciteiten van het kind. Dit leidt tot teleurstelling bij de ouders en bij het kind tot spanningen, die zijn ontwikkeling nog meer belemmeren.

coördinatie in de opvoeding op school en thuis

Ouders van kinderen, die buitengewoon onderwijs ontvangen, moeten vertrouwd gemaakt worden met de technieken en methoden, die daarbij gebruikt worden, zodat het kind niet aan twee regimes moet wennen: thuis en op school. De moeder van een kind dat behandeld wordt aan een van de instellingen voor spastici in Engeland, krijgt nauwkeurige aanwijzingen omtrent het doel en de methoden van de behandeling, zodat ze deze kan vervolgen wanneer het kind weer thuis komt. Op dezelfde wijze zijn in een tehuis voor jonge blinde kinderen voorzieningen getroffen, opdat de moeder verscheidene weken met haar kind in het tehuis kan verblijven om de trainingsmethoden, die voor de maximumontwikkeling van het kind zijn ontworpen, te observeren en te beoefenen. Tenzij een moeder andere blinde jonge kinderen ziet, die allerlei dingen zelf doen en zich ondanks hun blindheid merkwaardig goed redden, zal zij geneigd zijn haar eigen blinde kind overmatig te beschermen, hetgeen ten gevolge kan hebben dat de geestelijke achterstand veel groter wordt dan nodig is.

onderwijs

Een derde vereiste is dat ouders voor hun gehandicapte kind de benodigde speciale trainings- en onderwijsfaciliteiten kunnen verkrijgen, zonder uitstel en zoveel mogelijk zonder dat het kind buitenshuis geplaatst behoeft te worden. Dit noodzaakt tot een ontwikkeling van speciale scholen zoals deze in de betrekkelijk vooruitstrevende landen reeds bestaan. Behalve de scholen die voor de kinderen van vijf jaar af zorgen, behoren afwijkende kinderen vóór die leeftijd toegelaten te worden op kleuterschooltjes. Het is gebruikelijk om zgn. defecte kinderen van deze schooltjes te weren, maar deze maatregel is niet gerechtvaardigd. Het is mogelijk dat deze beslissing genomen wordt omdat er onvoldoende plaats is voor alle gegadigden en men daarom alleen de knappere kinderen toelaat.

sociale hulpverlening

Ten vierde: ouders kunnen financiële hulp nodig hebben, terwijl hun kind thuis verzorgd wordt. Als het geestelijk ernstig achter staat bij andere kinderen of als het daarenboven nog een andere handicap heeft, b.v. een hersenaandoening, dan heeft het kind soms veel meer aandacht nodig dan een gewoon kind en kan lang afhankelijk blijven. In een groot gezin heeft de moeder soms huishoudelijke hulp nodig, die zij zich echter financieel niet kan veroorloven. Als zij weduwe is moet zij misschien zelf voor haar onderhoud zorgen en kan zij zodoende overdag niet voor haar defecte kind zorgen. Dergelijke kinderen worden dan soms behandeld als verwaarloosde kinderen en in inrichtingen geplaatst, maar het zou veel economischer en ook veel beter voor

het kind zijn als men de moeder een toelage zou geven, zodat zij zelf thuis voor haar kind kon zorgen in plaats van buitenshuis te werken.

Een gehandicapt kind, dat thuis goed verzorgd wordt, heeft soms korte tijd opname nodig in een ziekenhuis of inrichting, omdat de moeder niet voor hem kan zorgen, hetzij doordat zij ziek is of doordat er een ander kind geboren moet worden of gedurende een vakantie van het gezin. De voorzieningen, die sinds kort in Engeland getroffen zijn om hieraan tegemoet te komen, zijn de ouders in dergelijke omstandigheden tot grote steun geweest en het is gebleken, dat de tijdelijke voorziening van een kort durende verzorging, soms de noodzakelijkheid van plaatsing in een inrichting voor blijvende verzorging heeft voorkomen. Eén ziekenhuisbed voor dit doel kan tien of twaalf gezinnen per jaar helpen, die anders een kritieke huiselijke situatie met hun gehandicapte kind onder ogen zouden moeten zien.

behuizing

Een vijfde behoefte van ouders van een gehandicapt kind is geschikte behuizing. Een kind dat de gehele dag thuis is, dat niet alleen uit kan gaan of kan spelen met andere kinderen, kan zich niet ontplooiën in een te klein huis of in een overvolle kamer. De verkeerde omgeving zal het kind beïnvloeden en het kan in de war geraken of moeilijk worden. Dit weer, zal onnodige spanning geven bij de ouders en andere gezinsleden. Een achtergebleven kind, dat nog onzindelijk is, zal een ondraaglijke last worden voor zijn moeder als er geen behoorlijke toilet- en wasfaciliteiten beschikbaar zijn, hetgeen zowel in de stad als op het platteland vaak het geval is in armoedige woningen.

sympathie

Ten slotte, en dit is het belangrijkste, hebben deze ouders de behoefte aan sympathie maar onemotionele tegemoetkoming van allen, die met hen in contact komen, hetzij als burens of als beroepsadviseurs of als personeel van inrichtingen. Om het feit van het hebben van een defect kind te aanvaarden, is een van de zwaarste psychologische opgaven, waartoe ouders geroepen worden. Als ze aangemoedigd kunnen worden om hieraan zonder bovenmatige spanning te voldoen, zullen ze in staat zijn om hun last te dragen, mits ze de nodige hulp en steun van de gemeenschap ontvangen. Als we hierbij in gebreke blijven, is de verantwoordelijkheid en de last voor ons.

BERICHT VAN DE REDACTIE

aankondiging artikelenreeks

In de komende vier nummers van ons blad zal een serie artikelen verschijnen over de betekenis van het *bestrafen* van kinderen en volwassenen.

Omtrent de betekenis, de doeltreffendheid en het recht van bestraffen van zich misdragende kinderen en volwassenen zijn, vooral onder de invloed van het wetenschappelijk denken, in deze tijd nieuwe gedachten tot ontwikkeling gekomen.

Het is stellig belangrijk in ons blad eens uitvoerig deze moderne denkbeelden over een vraagstuk, waarmede we speciaal in het reclasserings- en kinderbeschermingswerk zoveel te maken hebben, naar voren te brengen.

Als schrijvers van deze artikelen, vijf in getal, hebben wij reeds bereid gevonden dr. F. J. Tolsma, dr. J. C. Hudig, de heer C. J. F. van Veen en prof. dr. G. Th. Kempe. De serie zal omvatten een algemeen inleidend artikel, drie beschouwingen over toepassing van straf in normale opvoedingssituaties en bij de berechting van kinderen en volwassenen en een algemene samenvatting tot slot.

RECLASSENT, GEVANGENIS EN SAMENLEVING

welke betekenis heeft het reclasseringsbezoek voor de gedetineerden in het bijzonder in verband met zijn terugkeer in de maatschappij

Het bestuur van de landelijke sectie reclassering kondigde de bijeenkomst, waarvan hierna het verslag volgt, op deze wijze aan:

Wie deze 'titel' goed leest zal hierin een tweetal hoofdpunten kunnen ontdekken. Het gaat ons in de eerste plaats om het belang van het bezoek voor de gedetineerde. Dat wil zeggen dat de gedetineerde het middelpunt behoort te zijn van al onze overdenkingen op dit punt.

In de gevangenis leeft hij in een betrekkingenwereld die geheel verschilt van zijn relaties in de vrije maatschappij, waarin hij na het uitzitten van zijn straf of bij voorwaardelijke invrijheidstelling, weer terugkeert.

Welke plaats neemt hierbij nu het reclasseringsbezoek in en welke eisen moeten eraan worden gesteld, gezien het individuele belang van iedere gedetineerde? In de tweede plaats gaat het dan om de wijze waarop dit contact op een soepele en voor de gedetineerde aanvaardbare wijze wordt 'overgedragen' aan degene die na terugkeer in de maatschappij dit contact zal onderhouden.

verslag van de conferentie voor de kaderleden bij de reclassering gehouden op 23 november 1957 te Utrecht

opening

Om 3 uur n.m. opende de voorzitter van de landelijke sectie reclassering, mr. B. v. d. Waerden, de bijeenkomst van plaatselijke kaderleden van Humanitas met een groot aantal uitgenodigde deskundigen, in een der zaaltjes van het Erasmushuis te Utrecht. Spreker noemde als hoofdmotief van deze bespreking het wekken van aandacht in onze reclasseringskringen voor de betekenis van het probleem van de terugkeer in de maatschappij van de ex-gedetineerde, en de rol die de reclasseringsbezoeker — de vroegere celbezoeker — daarbij kan spelen.

de geschiedenis van het celbezoek

De voorzitter ging even in op de historie van het reclasseringsbezoek en citeerde een aantal toespraken over en gesprekken met gedetineerden, voorkomend in een oud boekje over celbezoek van W. H. Suringar (de 19e-eeuwse Muller, aldus de heer

v. d. Waerden). Zoals dat met veel sociale uitspraken uit de vorige eeuw het geval is, riep ook hier dit stukje geschiedenis bij deze en gene een glimlach te voorschijn. Het instituut van het celbezoek werd destijds belangrijk toen men in 1886, in de optimistische verwachting dat dit vooruitgang kon brengen, tot het cellulaire strafsysteem overging.

De heer v. d. Waerden stelde de vergadering de vraag welke taak het recl.bezoek nu, na de vernieuwing, na de invoering van de sociale dienst, de sport en culturele ontspanning in de gevangenissen nog kan hebben. Dit vraagstuk zou een belangrijke rol spelen tijdens de besprekingen van deze bijeenkomst.

Om een leesbare indeling van dit verslag te bevorderen, zullen wij eerst een kort verslag laten volgen van de inleidingen en korte toespraken op deze bijeenkomst gehouden, en eindigen met een samenvatting van de voornaamste punten die in de discussies om deze beide inleidingen naar voren werden gebracht.

reclasseringsbezoek in de praktijk

De heer K. H. Niekerk, sociaal ambtenaar in de gevangenis te Leeuwarden sprak over de waarde van het reclasseringsbezoek in de gevangenis.

Na het kijkje op het verleden door de heer v. d. Waerden, kwam de heer Niekerk met enige ervaringen over het heden. Hij splitste het onderwerp in drie delen:

- 1e. een toelichting op de aspecten van reclasseringsbezoek aan gevangenen;
- 2e. de waarde van het bezoek in verband met de toekomst;
- 3e. de mening van de gedetineerde.

de nieuwe verhouding tot de reclasseringsbezoeker

De heer Niekerk acht het reclasseringsbezoek van heden heel wat moeilijker dan vroeger. De taak van de reclasseringsbezoeker ligt in het sociale vlak en juist daarin zijn de omstandigheden van de gedetineerden heel veel veranderd en verbeterd. De celstraf bestaat niet meer, de gedetineerde werkt op vele manieren en veel vaker dan vroeger, en voor zover dat mogelijk is, aan zinvolle arbeid in het strafgesticht, hij doet aan sport, kan toneelsporten of studeren en het komt dan ook wel eens voor dat hij wegens het volgen van een cursus op een bepaalde avond zijn bezoeker niet kan ontvangen. In zeker opzicht is de taak van de reclasseringsbezoeker daardoor dus beperkter geworden, maar tegelijkertijd kunnen we constateren, dat het bezoek aan en het gesprek met de gedetineerde aan inhoud zóveel moet bieden, dat het voor hem van waarde blijft in deze geheel veranderde omstandigheden. De tijd dat een gedetineerde een bezoek als verzetje verwelkomde, is voorbij. Aan reclasseringsbezoek moet tegenwoordig een duidelijke **kwaliteitseis** gesteld worden.

De heer Niekerk achtte niettemin het reclasseringsbezoek ook tegenwoordig van veel belang, omdat het een stukje menselijke solidariteit van buiten naar binnen brengt. De bezoeker kan de man zijn die de gedetineerde voorbereidt op terugkeer naar de maatschappij. De reclasseringsbezoeker van heden moet dan ook, volgens de heer Niekerk, iets van die maatschappij mee naar binnen weten te brengen, hij kan b.v. antwoorden op vragen over het gezin en over wat er verder, in de wereld daarbuiten, gebeurt.

Zeer sterk legde de spreker de nadruk op de kwaliteit van dit bezoek. De reclasseringsbezoeker moet weten dat de gedetineerde omringd is door veel meer specialisten dan vroeger en hij moet, gelijk een huisarts dat doet, op het juiste moment de specialist voor de gedetineerde aan het woord kunnen laten. Dit, naast de eerder genoemde strengere criteria hem aangelegd door de cliënt zelf, eist van de bezoeker deskundigheid in zijn taakuitvoering en begrip voor 'teamwork' in het gesticht.

de invloed van het nieuwe selectiesysteem

Spreker gaf toe, dat het een nadeel is dat tegenwoordig zoveel gedetineerden door toepassing van het selectiesysteem ver van hun woonplaats gevangen zitten. In dat

geval kan het menselijk contact met de reclasseringsbezoeker wel tot zijn recht komen, maar raakt de begeleiding naar het komende contact met reclasserder en maatschappij in het gedrang. Alleen indien de gedetineerde in de buurt van de gevangenis woont, kan dat zeer belangrijke deel van de reclasseringsbezoekerstaak gerealiseerd worden. De heer Niekerk toonde in het laatste deel van zijn inleiding aan dat hij, ook om andere redenen de nadruk had gelegd op de hoge eisen die tegenwoordig aan de reclasseringsbezoeker gesteld moeten worden.

de mening van de gedetineerde

Hoe benauwend scherp, hoe overdreven kritisch en argwanend, hoe cynisch en soms hoe verbluffend juist de gedetineerden hun reclasseringsbezoeker zien en beschrijven, wees een door de heer Niekerk gedaan onderzoek, dat o.i. zeer nauwkeurig en verantwoord was opgezet, duidelijk uit. In de door spreker aangehaalde voorbeelden van de mening die gedetineerden over de reclasseringsbezoekers bleken te hebben, kwam parallellen voor met de extreme doch vaak juiste kritiek van kinderen op ouders en met de humor van de student met zijn sociale kritiek. Het zij toegegeven dat een degelijke psychologische vertolking van al deze uitlatingen geen overbodige luxe is, maar de conclusie mag toch wel getrokken worden dat naast de 'warme menselijkheid' van de celbezoeker een zeker formaat op andere gebieden van zijn persoonlijkheid een dringende eis is.

De heer Niekerk besloot zijn inleiding met de mening uit te spreken dat de meerderheid der gedetineerden graag een goed gerichte en effectieve hulp zal aanvaarden. Uit zijn gehele inleiding bleek evenwel dat een gezellig periodiek praatje alleen daartoe niet voldoende meer geacht kan worden.

de visie van onze sectiebestuursleden

De heren Van Veen en Hutte spraken vervolgens nog tot de deelnemers en zij begonnen met het vragen van aandacht voor de wezenlijke grond van onze hulpverlening, die immers niet de opdracht van de autoriteiten is, maar behoefte van onze medemens aan onze hulp.

De heer Hutter citeerde bij het formuleren van deze stelling de woorden van de algemeen voorzitter op de algemene vergadering van het genootschap. Die hielden volgens hem in, dat wij ons ook moeten bezighouden met degenen die met onvoorwaardelijk ontslag in de vrije maatschappij terugkeren. Maar tevens ook dat wij in het oog moeten houden dat de gedetineerde, als hij de kans krijgt, de **persoon** kiest en niet de instelling en dat wij de grootste zorg moeten hebben voor de juiste contactmogelijkheden met de (ex-)gedetineerde en zijn gezin. Juist omdat er in dit opzicht nog zoveel te wensen is, betreunde spreker de verdeling, in zoveel zuilen en organisaties, van krachten die eigenlijk alleen maar samen zouden moeten werken.

De heer Van Veen zei o.m.: 'Uitgaande van de herontdekking van de gedetineerde als medemens zal aansluiting moeten worden gezocht bij de verwachtingen die hij van ons helpen koestert. Individuele behandeling heeft weinig zin, indien niet ook de 'atmosfeer' waarin de gedetineerde terugkeert zich heeft gewijzigd. Vandaar de betekenis van het 'thuisfront' en het belang om daardoor te kunnen beschikken over een brede basis van maatschappelijk-werkmogelijkheden als evenzovele in te schakelen hulpbronnen in geïntegreerd verband.'

De door de heer Niekerk ontwikkelde gedachten zijn actueel en de heer Van Veen zeide het geheel met hem eens te zijn. De essentie van de vernieuwing van het gevangeniswezen ligt volgens de heer Van Veen in het feit dat een 'gesprek' — in de ware zin — tussen gedetineerde en gestichtsfunctionarissen mogelijk is gemaakt. Dat naast de reclassering ook het gevangeniswezen met de gedetineerde in gesprek kan komen, achtte de heer Van Veen een grote winst. Deze spreker wenste nu ook een goed contact tussen reclassering en gevangeniswezen, om deze winst ten volle te kunnen incasseren.

het probleem van de terugkeer in de maatschappij

Nu het algemeen bekend is welke ruïneuse gevolgen de migratie voor bepaalde, zelfs goed functionerende, gezinnen kan hebben en nu wij ons best doen de binnenlandse migratie sociaal te begeleiden, ligt het volgens de heer Hutte voor de hand, dat wij ook inzien hoe moeilijk de terugkeer in de maatschappij van de ex-gedetineerden is. Hij heeft, idealiter, een vruchtbaar contact gehad met een sociaal ambtenaar, hij heeft reclasseringsbezoek gehad, hij heeft de gelegenheid tot keuze van de gewenste soort geestelijke verzorging, maar als gevolg van het selectiesysteem in het moderne gevangeniswezen zit hij zelden gevangen in zijn woonplaats. Bij ontslag komen de verworven contacten uit het gesticht abrupt te vervallen en staat er, in geval van V. I., een totaal vreemde contacthouder voor hem gereed. De onvoorwaardelijk in vrijheid gestelde staat helemaal alleen. De heer Hutte wees met klem op de noodzaak voor de brug-naar-de-maatschappij — die in de inrichting een hecht bruggehoofd kan hebben gekregen — óók een stevig bruggehoofd aan de maatschappijzijde te bouwen.

teamwork

Het gezin, het Genootschap, de in aanmerking komende instelling voor maatschappelijk werk en, zo nodig, een psychiater, zullen bij die terugkeer constructief moeten samenwerken. Bij V. I. ligt de nadruk dan meer op de reclasseringskant, bij onvoorwaardelijk ontslag zal het algemeen maatschappelijk werk een grotere rol kunnen spelen.

Een zeer belangrijke schakel in dit geheel kan de reclasseringsbezoeker zijn, of soms de geestelijk raadsman van het H.V. De heer Pols heeft over de samenwerking tussen deze beide functionarissen reeds het een en ander in het kaderblad van Humanitas van oktober 1955 geschreven.

Moeilijk te verwezenlijken, maar het gaat om de mens en niet om de organisatie en dus ook niet om moeite en kosten. De grote besparing door de mogelijke beperking van recidive maakt, aldus onze sectiesecretaris, op den duur alle kosten goed.

discussie

In de discussie kwam naar voren dat de essentie van de gevangenisvernieuwing, zojuist naar voren gekomen in de lezing van de heer Niekerk en blijkend uit het 'gesprek' dat de gedetineerde nu naast de reclassering ook met het gevangeniswezen kan hebben, tegelijkertijd weer verzwaarde eisen aan de reclassering stelt. Want al de verworvenheden uit de detentie en de in de gevangeniswereld ervaren hulp en steun, vallen bij thuiskomst van de gedetineerde in het niet als die thuiskomst niet door de reclassering deskundig en verantwoord wordt voorbereid. Het is van vitale betekenis, zo werd opgemerkt, dat de reclassering, in nauw overleg met het gevangeniswezen, deze taak zal weten uit te voeren. Men bleek verheugd met de integratie tussen gevangeniswezen en reclassering, maar deze recente integratie dient te worden gevolgd door intense hulp bij de integratie van de ex-gedetineerde als mens in de maatschappij. (Zie de opmerking van de heer Van Veen.)

de voorbereiding tot V.I.

Van reclasseringszijde werd gevraagd in de gevangenis vooral vroeg met de V.I.-voorbereiding te beginnen, maar het bleek dat daar soms zóveel aan vast zit, dat de onrust die deze voorbereiding wekt, schadelijk kan zijn, vooral als men bedenkt dat de beslissing op een V.I.-voordracht ook wel eens negatief kan uitvallen. Bovendien bleek ook in de discussie dat het juist de gegevens over milieu en arbeidskansen, die van reclasseringszijde op het ministerie moeten binnenkomen, soms zeer lang op

zich laten wachten. Maar juist de kritiek op de zeer late V.I.-beslissingen-op-het-nip-pertje van het ministerie noopten reclasseringsmedewerkers tot de bovenstaande wens. De enige conclusie was dus hier ook weer: 'vooral samenwerking'.

het contact met andere instanties

Als volgende belangrijke discussiepunt werd wederom een samenwerkingsvraagstuk besproken. Het stemt tot nadenken dat tijdens alle discussies op reclasseringsbijeenkomsten van Humanitas gedurende de laatste drie jaren de samenwerkingsnoodzaak tussen de betrokken instanties heel vaak hoofdmotief was. Hier was nu een ambtenaar van een gemeentelijke dienst voor sociale zaken aan het woord die, gebonden door strenge utiliteitseisen t.a.v. uitkeringen van zijn dienst, moest constateren dat vaak ex-gedetineerden, zonder enige voorbereiding, zonder middelen of tehuis, voor hem verschenen zonder de zo nodige 'begeleiding'. En de dienst van sociale zaken mag alleen planmatig-geld-verschaffen! Antwoord: samenwerking. Als minimumeis zag een der deelnemers een objectieve voorlichting van de in vrijheid te stellen gedetineerden over wat hen in de praktijk van de vrijheid te wachten staat. De reclassering zal in het niemandsland tussen de gevangenispoort en de arbeid in de vrije maatschappij beter moeten kunnen optreden, helpen en voorlichten. Aldus de stem van 'sociale zaken'.

nogmaals de reclasseringsbezoeker

Door de boven geschetste hinderpalen kwam het gesprek vanzelf weer op de man die o.m. op dat 'bruggenhoofd' en in dat niemandsland mede kan optreden: de reclasseringsbezoeker.

Men mag niet vergeten, zo werd door iemand opgemerkt, dat heel moeilijk tussen de gestichtsambtenaar (de functionaris) en de gedetineerde dezelfde vertrouwensrelatie kan ontstaan als tussen een reclasseringsbezoeker-van-buiten en zijn cliënt. Men achtte dan ook algemeen het reclasseringsbezoek van grote waarde maar er kwamen vanuit de vergadering wel strenge criteria t.a.v. zijn persoonlijkheid te voorschijn: Hij moet het menselijk meeleven van de normale burger binnen de poort kunnen brengen en dient een geestelijk goed uitgegroeid mens te zijn met hart voor de zaak. Het moet hem zeker niet aan karakter ontbreken, dat is wel zeer duidelijk uit het onderzoek van de heer Niekerk gebleken.

scholing?

'Scholing' van vrijwilligers werd door de meesten verworpen. Men wenste hoogstens enige vorming in de vorm van deskundige begeleiding van de medewerker. Van psychiatrische zijde krijgt men ook steeds meer oog voor de waarde van het normale menselijke contact en dat ontstaat niet in de eerste plaats en automatisch uit scholing. Bijzonder juist werd daarom in dit verband opgemerkt: 'deskundig werk op een eiland is tot mislukking gedoemd'.

contact met het gezin

Uiteraard kwam ten slotte ook het contact met het gezin ter sprake en daar was men, dat bleek heel duidelijk, nog niet zo best in thuis. Toen bleek dat, bij wijze van uitzondering, een sociaal ambtenaar tegenwoordig ook wel eens een gezin ging bezoeken, vond men dit van reclasseringszijde principieel onjuist. Het feit dat het contact met gezinnen momenteel nog gebreken vertoont, wil niet zeggen dat het geen zuivere reclasseringstaak is. Men weet hoezeer de gedetineerde in de ambtenaar van het gevangeniswezen nog een verlengstuk van de justitie ziet. Laat de reclassering dit soort contact dus verzorgen. Anderen meenden dat er t.a.v. het contact met het gezin

juist een belangrijke taak voor het algemeen maatschappelijk werk lag. Ook werd naar voren gebracht dat contact met het gezin ook wel eens volkomen ongewenst kan zijn.

Deze laatste opmerkingen waren vooral voor de organisator van deze gespreksavond, de heer Hutte, aanleiding te constateren dat men toch aardig op weg was elkaar te vinden. Er bleek een grote bereidheid om naar elkaar te luisteren. Er is veel veranderd de laatste tijd, aldus de heer Hutte. De reclassering heeft — dat was vanavond duidelijk te horen — niet altijd met het veranderende algemeen maatschappelijk werk in de pas gelopen. Hij deed daarom een dringend beroep op alle aanwezigen de juiste verbindingslijnen in het werk te trekken, want dat blijkt toch werkelijk ons hoofdprobleem te zijn. Hiermee kwam het einde van de discussie.

Uiteraard is in dit verslag slechts een greep uit de vele gesprekken gedaan. Er werden nog vele andere onderwerpen besproken die niet direct met het hoofdthema van deze besprekingen in verband stonden.

De heer v. d. Waerden sloot de bijeenkomst om 9 uur met een dankwoord aan de inleiders en de vele aanwezige deskundigen die tot de levendige discussies hadden bijgedragen.

H. v. SCH.

richtlijnen van de landelijke sectie reclassering voor de opbouw van de reclasseringswerkzaamheden in de afdelingen van de Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag 'Humanitas'

In de samenwerking tussen 'Humanitas' en het Nederlands Genootschap tot Reclassering, zoals deze zich in plaatsen waar een afdeling van Humanitas is, op grond van een daartoe bestaande behoefte heeft ontwikkeld, heeft de Landelijke Sectie Reclassering van onze vereniging een stimulerende, bemiddelende en adviserende taak. De praktische uitvoering van deze taak is in handen gelegd van haar secretaris, die in overleg met Humanitas door het Genootschap in de functie van ambtenaar in speciale dienst is benoemd en sinds 1954 in Humanitas werkzaam is.

selectie van vrijwillige medewerkers

De belangrijkste bijdrage van Humanitas in de reclasseringsmedewerking aan het Genootschap is de keuze van de vrijwillige medewerkers(sters) als 'toezichthouders' werkzaam onder leiding van de plaatselijk (regionaal) aangestelde Genootschapsambtenaar. Het aantal van deze medewerkers uit Humanitas kan slechts worden vastgesteld in overleg met het Genootschap.

Uit de hem ten dienste staande gegevens zal de Genootschapsambtenaar de toekomstige behoefte aan buitenkerkelijke medewerkers uit de kring van Humanitas telkens kunnen 'schatten', waarbij tevens gedacht kan worden aan een zekere reserve opdat een juiste keuze uit de beschikbare medewerkers mogelijk zal zijn.

vóórselectie

Gezien de moeilijkheid om de geschikte medewerkers voor dit werk te vinden, achten wij het vooroverleg met de landelijk secretaris hierover onontbeerlijk, al blijft de verantwoordelijkheid voor deze voorselectie voor rekening van het afdelingsbestuur of namens deze van de plaatselijke sectieleiding.

werven

Naar gelang van de plaatselijke situatie zal in gezamenlijk overleg tussen het afdelingsbestuur en de secretaris van onze Sectie bedacht moeten worden, hoe aan de gebleken behoefte te voldoen en op welke wijze het werven van belangstellende leden zal kunnen plaatsvinden.

Het is duidelijk dat hierbij een aanzienlijk verschil ligt tussen de kleine plaats, waar men elkaar als leden goed kent of de grote stad, waar dit werven veel meer bezwaren oplevert. Rekening houdend met het feit, dat het aantal vrouwelijke reclassenten in de regel niet meer dan circa 10 pct van het totaal aantal bedraagt en slechts incidenteel een vrouw als 'toezichthoudster' over een man zal kunnen fungeren, zal de behoefte aan vrouwelijke medewerkers beperkt blijven.

voorbereidingscursus

Eenmaal enige mogelijk-toekomstige-medewerkers gevonden, worden deze op hun taak door Humanitas voorbereid onder leiding van de landelijk secretaris. Een dergelijke 'cursus' zal in de regel 3 tot 4 avonden in beslag nemen. Als hulpmiddel en als aanvulling zullen hierbij schriftelijke beschreven onderwerpen in de vorm van syllabi en schema's dienst doen, ten einde in de bijeenkomsten het 'doceren' zoveel mogelijk te beperken om tijd voor het onderling gesprek vrij te maken.

inhoud van de cursus

Deze onderwerpen zijn als volgt te omschrijven:

In een globaal overzicht van het gehele reclasseringswerk komt o.m. de taak van de 'toezichthouder' ter sprake, evenals de plaats van het reclasseringswerk in het geheel van het maatschappelijk werk.

Verder de gang van de rechtsprocedure en de organisatie van 'de reclassering' om de plaats van de reclassent en de bemoeiingen met deze van de particuliere verenigingen en de overheid duidelijk te maken.

Na bespreking van de voorlichtingsrapportage van de ambtenaren aan de rechter maar vooral ook de door de toezichthouders zelf t.z.t. uit te brengen kwartaalrapporten kan aan de hand van een verstrekte 'situatie' als werkstuk en ter discussie door de deelnemers zelf een rapportje worden opgemaakt.

De eerste ontmoeting, het voeren van een gesprek en wat daaraan vastzit, alsmede het eventuele contact met het gezin van de reclassent zijn vooral doel van de mondelinge voorlichting in gespreksvorm.

Bij dit alles zal in de gesprekken onze humanistische geestelijke levensinstelling een levende achtergrond voor het werk vormen.

taakaanwijzing

Na een eerste start van deze cursusavonden onder leiding van de landelijk secretaris adviseren wij tot een uitnodiging aan de plaatselijke (regionale) genootschapsambtenaar om met de (het) nieuwe groep(je) te komen kennismaken en mede zijn deel aan de voorbereiding te geven. Tevens volgt dan onzerzijds aan hem het verzoek al vast uit te zien naar en rekening te houden met een taak voor een paar van de meest geschikte deelnemers, opdat voorbereiding en praktijk gaandeweg 'in elkaar gaan spelen'. Na deze voorbereiding volgt na de taakaanwijzing der voorgedragen medewerkers de vorming van een sectie en het beleggen van regelmatige sectiebijeenkomsten, waarover straks meer.

Opmerking: Aan deze cursus kunnen uiteraard tevens belangstellende bestuurders deelnemen zonder directe deelname aan het reclasseringswerk.

overleg en coördinatie

De uiteindelijke aanvaarding van de toezichthouders blijft de taak van het Genootschap. Alleen deze kan overzien welke beslissing t.a.v. 'the right man on the right place' moet genomen worden.

bestuurslid

In de praktijk zal hier steeds sprake moeten zijn van overleg tussen beide instanties, waarbij van belang is dat in de Genootschapsbesturen een lid uit de (bestuurs)kring van Humanitas is opgenomen, ter wille van een goede coördinatie.

De vrees, dat een deelnemer aan deze cursus om welke reden dan ook niet een reclasseringstaak zal krijgen, behoeft in Humanitas niet zo'n grote rol te spelen, omdat er ongetwijfeld voor deze medewerker in onze vereniging een andere taak zal te vinden zijn. Dit wordt dan ook bij het begin van de cursus besproken.

plaatselijk sectiewerk

Hoewel de verantwoordelijkheid voor en de leiding over het aanvaarde toezicht bij het Genootschap berust, is toch de opzet, dat de Humanitasmedewerkers na de voorbereiding regelmatig blijven samenkomen als (plaatselijke) sectie om op deze bijeenkomsten het werk in algemene zin onder goede leiding te bespreken met het oog op de achtergronden van het maatschappelijk werk van Humanitas en om ervaringen uit te wisselen.

Deze 'voeding' in de eigen vertrouwde kring acht onze Landelijke Sectie zeer belangrijk. De frequentie van de bijeenkomsten zal afhangen van de wens en de behoefte die in de sectie zelf hieromtrent leeft en van het aantal keren dat het Genootschap ter plaatse met zijn medewerkers samenkomt. In de praktijk blijken tweemaandelijks bijeenkomsten in het algemeen te voldoen waardoor het aantal per jaar als regel tussen 4 en 6 zal liggen.

genootschapsbijeenkomsten

Het spreekt vanzelf dat onze medewerkers op bijeenkomsten van het Genootschap niet mogen ontbreken, wat het beste verzekerd kan worden door af te spreken, dat in de maand dat het Genootschap een bijeenkomst (werkbijeenkomst, lezing of cursusavond) organiseert, de sectieleden niet in eigen kring samenkomen.

coördinatie met algemene voorlichting

In de afdelingen waar de voorlichting aan alle vrijwillige medewerkers gezamenlijk wordt gegeven, in een vorm, die thans nog in het experimentele stadium verkeert, zal de behoefte aan specialistische voorlichting aan de reclasseringsmedewerkers afzonderlijk bepaald moeten worden.

De afdelingen zullen er op bedacht moeten zijn dat onze reclasseringsmedewerkers in contact met en op de hoogte van het overige maatschappelijk werk van onze vereniging blijven.

groepsleiding

De leiding van deze bijeenkomsten zal in handen moeten zijn van een **gespreksleider**, die dus voor dit werk én voor wat zijn persoon én voor wat zijn algemeen inzicht betreft, de nodige geschiktheid zal moeten hebben, ook al staat hij er aanvankelijk wat vreemd tegenover.

De **taak** van deze leider zal niet zijn om zelf inleidingen te houden, maar wel om aan het gesprek in de groep na een korte inleiding door een deskundige, **leiding** te geven op zodanige wijze, dat ieder sectielid hierin medesprekt. Bovendien tracht hij een lijn in de discussie vast te houden om zodoende tot zekere conclusie(s) te komen, die op grond van de gesprekken in de groep zijn ontstaan. Daarnaast zal een belangrijk deel van zijn taak liggen in het contact met de reclasseringsambtenaar op grond van zijn persoonlijke 'kijk' op de medewerkers in zijn groep en de eventuele uitbouw of vervanging van afgefallen sectieleden. Indien de gespreksleider niet tevens de organiserende kracht is, die zelfs een kleine sectie toch ook nodig heeft, dan zal hij hiervoor in de sectieleiding worden bijgestaan door een 'secretaris'. Deze neemt dan in het bijzonder de taak over van:

1. het convoceren van de bijeenkomsten en het berichten aan afwezige leden;
2. het bijhouden van een kleine bibliotheek en het doorgeven van lectuur die voor de sectieleden van belang is;
3. het bijhouden van gegevens o.a. voor het jaaroverzicht aan de Landelijke Sectie.

verslag

Ten einde onder meer het besprokene en de gemaakte conclusie(s) vast te leggen, maar bovendien om zowel het afdelingsbestuur als de landelijke leiding regelmatig van de gang van zaken op de hoogte te houden, maakt de gespreksleider van iedere bijeenkomst een kort verslag, waarvoor op het Centraal Bureau gemakkelijk te hanteren formulieren verkrijgbaar zijn.

kaderopbouw

Of de sectieleiding uit 1 of meer personen zal bestaan, kan van allerlei factoren afhangen, maar in ieder geval zal deze leiding met het bovenstaande rekening houden. Hierbij is

steeds gedacht aan één groep medewerkers van 8-12 personen, nl. de grootte van een sectie in een middelgrote plaats. In de grote plaatsen zullen gaandeweg meer groepen worden gevormd en in dat geval zal de samenstelling der sectieleiding nader moeten worden bekeken. In de regel zullen de groepsleiders hiervan deel uitmaken, aangevuld met een deskundig persoon, een verbindingslid met bureauleiding van de afdeling, alsmede de bestuurder uit onze kring bij het Genootschap. Er zal een 'voorzitter' moeten zijn voor het circa tweemaal per jaar bijeenkomen van deze leiding en een 'secretaris' voor de administratie.

Zowel de **keuze** van deze sectieleiding als haar **taak** zal steeds een punt van overleg met de landelijke secretaris moeten uitmaken. Daaronder valt tevens het **werven** van voldoende geschikte medewerkers en de weg langs welke dit het beste ter plaatse te bereiken is.

In de kleinere plaatsen, waar het aantal medewerkers te gering is om een eigen vaste groep te vormen, komt het toch wenselijk voor dat het afdelingsbestuur een daartoe geschikte **contactpersoon** voor het reclasseringswerk aanwijst, met wie de reclasseringsambtenaar in een voorkomend geval in overleg kan treden.

Voor zover een dergelijke contactpersoon kan worden gevonden in een gemeente(streek) met uitsluitend plattelandskarakter zal hij in de eerste plaats iemand moeten zijn met bekendheid in deze gemeente. Zonder eventueel zelf een taak op zich te nemen zal hij met kennis van zaken advies moeten kunnen geven.

Op deze wijze zullen sectieleider en contactpersonen het landelijke **kader** vormen, dat in staat zal zijn om in alle opzichten het Genootschap in zijn arbeid op het vlak van de vrijwillige medewerking uit onze kring ter zijde te staan.

kaderbijeenkomsten

Het spreekt wel vanzelf dat het wenselijk is dat 'onze' *bestuurder* bij het Genootschap van de werkzaamheid van sectieleiders en contactpersonen in het ressort van 'zijn' Genootschapsafdeling op de hoogte blijft. Daartoe wordt hij mede uitgenodigd op **contactvergaderingen** die ten minste éénmaal per jaar met genoemde kaderleden over zulk een ressort worden belegd.

Op gezette tijden worden onder leiding van de Sectie, landelijke **kaderbijeenkomsten** belegd, waar problemen inherent aan de eigen functie van de uitgenodigde kaderleden worden besproken. Een enkele keer zal een dergelijke bijeenkomst het karakter van een **conferentie** dragen, waar een onderwerp van algemeen reclasseringsbelang ter discussie wordt gesteld. Daarbij zal telkens een aantal deskundigen uit Genootschapskring en daarbuiten worden uitgenodigd om aan de gedachtenwisseling deel te nemen.

documentatie

Er is enige **lectuur** te noemen, waarvan het lezen van belang voor de medewerkers kan worden geacht: brochures van het Nationaal Bureau voor Reclassering, brochures van het Humanistisch Verbond, het Maandblad voor Berechting en Reclassering, Jaarverslagen van het Genootschap, in de loop der jaren verschenen of nog uit te brengen rapporten en een paar eenvoudige boekjes over speciale onderwerpen. De prijs van deze lectuur kan en mag geen bezwaar zijn om door het afdelingsbestuur te worden bekostigd.

Tevens zou gebruik kunnen worden gemaakt van de **bibliotheek** van het Nationaal Bureau voor Reclassering, waarvan een catalogus gratis verkrijgbaar is. Ook op ons Centraal Bureau is een en ander aanwezig dat tijdelijk uitgeleend kan worden. Mogelijkheden genoeg.

Ook het **Kaderblad** van onze Vereniging zal steeds een plaats blijven innemen bij de voorlichting der medewerkers. De landelijke secretaris van de Sectie is daartoe in de redactie van het blad opgenomen.

studieconferentie

De tweejaarlijkse **studieconferentie**, te organiseren door de Landelijke Sectie, is bedoeld als een ontmoetingsplaats voor al onze reclasseringsmedewerkers in het land.

Zoveel mogelijk zullen de groepsleiders een werkzaam aandeel hebben in de voorbereiding van deze conferentie, opdat een levendige wisselwerking ontstaat met het werk in de plaatselijke secties.

Door een goed afgewogen combinatie van **instructieve inleidingen** en geschikt **discussiemateriaal** hoopt de Sectie een maximum aan praktische voorlichting te bereiken in de geest van een werkconferentie.

samenstelling van de landelijke sectie

Bij de samenstelling van de Landelijke Sectie, die de goedkeuring behoeft van het Hoofdbestuur, waarin de Sectievoorzitter zitting heeft, wordt gestreefd naar het bijeenbrengen van een aantal personen, die een bijdrage kunnen leveren in het goed functioneren van de Sectie. Daartoe worden onder meer een tweetal reclasseringsambtenaren en een drietal sectieleiders bij toerbeurt om de 2 jaar tot onze Sectie uitgenodigd.

gevangenisbezoek

Over het reclasseringsbezoek in de gevangenis zullen te zijner tijd richtlijnen worden vastgesteld en afzonderlijk als bijlage verschijnen.

besluit

Bovenstaande uiteenzetting geeft in hoofdzaak richtlijnen voor de praktische organisatorische opzet van het sectiewerk. Daarbij zou de opmerking denkbaar zijn, dat de mens waarom het uiteindelijk gaat, de reclassent, weinig of niet ter sprake is gekomen. Dat was ook niet de bedoeling en kan in allerlei besprekingen en gesprekavonden veel beter tot zijn recht komen. Natuurlijk blijft het directe warm-menselijke contact tussen medewerker en reclassent de kern van ons werk.

De richtlijnen zoals deze thans zijn voorgelegd, zijn te beschouwen als een aanvulling en verbetering van de richtlijnen zoals zij in november 1954 werden vastgesteld en die dus hiermede zijn komen te vervallen.

Namens de Landelijke Sectie Reclassering.

Amsterdam, december 1957.
Centraal Bureau:
J. W. Brouwersstraat 16.

Mr. B. v. d. Waerden, voorzitter,
P. E. Hutte, recl.ambt., secretaris,
Mej. M. Dijkstra, directrice Centr. Bureau.

Wij verzoeken onze

algemene leden

*die dit nog niet deden, hun contributie
voor 1958 te storten op girorekening 582000 t.n.v. de Vereniging
Humanitas te Amsterdam
met mededeling 'contributie 1958'.*

N.B.

De contributie bedraagt naar eigen keuze:

f 5,—, f 7,50, f 10,— of meer per jaar

Voor echtparen:

f 6,—, f 8,50, f 11,— per jaar

ZORG VOOR DE OUDERE MENS

huisvesting en verzorging van bejaarden II

woningen voor bejaarden

zelfstandig blijven

De bejaarde, die nog voldoende valide is om geheel of althans grotendeels zelfstandig voor de huishouding te zorgen, zal er vooral als hij in echtelijk verband leeft, in het algemeen zowel om economische als om psychologische redenen het meest bij gebaat zijn dat hij zolang mogelijk zelfstandig gehuisvest kan blijven. Het wonen in een particuliere woning en het zelf verzorgen van de huishouding is nu eenmaal goedkoper dan verpleging in een pensioentehuis en de bejaarde zal dus in het algemeen in de eigen woning over meer eigen middelen kunnen blijven beschikken en minder genoodzaakt zijn een beroep te doen op steun door de overheid, dan wanneer hij naar een pensioentehuis gaat.

Maar ook om psychologische redenen lijkt het van belang dat de bejaarde zoveel mogelijk zelfstandig blijft wonen en leven. Het is algemeen bekend dat de lichamelijke en psychische functies snel achteruit gaan wanneer ze niet regelmatig geoefend en gebruikt worden. Het actief-blijven nu, door de zorg voor de woning en het eigen gezin, zal de levensfuncties in het algemeen beter intact houden, dan een overmatige zorg, waaraan de bejaarde nog niet toe is. Daarbij komt dat het zelf verantwoordelijk-blijven voor de zorg voor het dagelijkse leven, het oplossen van de dagelijkse kleinere en grotere problemen, het in contact blijven met de mensen uit de omgeving, sterk stimulerend zal blijven werken op de geestelijke kwaliteiten van de bejaarde zelf, zodat toch wel gezegd mag worden dat het in de meeste gevallen de voorkeur verdient dat de bejaarde zolang mogelijk zelfstandig blijft. Bij diverse onderzoeken is trouwens wel gebleken, dat de meest vitale bejaarden aan hun 'vrijheid en zelfstandigheid' de voorkeur geven, al blijkt wel dat hieraan zekere restricties gesteld moeten worden, nl. dat de woning praktisch en niet te groot moet zijn en dat de zwaarste lasten van lichamelijke en huishoudelijke verzorging van de bejaarde schouders afgenomen moeten worden.

Wat dit laatste betreft wordt er in de laatste jaren steeds meer aandacht gegeven aan een doeltreffende wijkverpleging voor bejaarden en vooral ook aan de mogelijkheid van aanvullende huishoudelijke hulp, die de bejaarde huisvrouw van de zwaarste huishoudelijke taken moet ontlasten. Per 1 januari jl. is er een subsidieregeling voor de gezinsverzorging van kracht geworden, die het mogelijk maakt dat door rijk en gemeenten subsidie wordt verleend voor huishoudelijke hulp voor bejaarden op basis van urenhulp. Met deze subsidieregeling zijn alle moeilijkheden wel niet opgelost, — het grote probleem zal wel zijn de geschikte arbeidskrachten te vinden — maar er is een stap in de goede richting gezet.

Dat het veelal moeite kost de bejaarden te bewegen de eigen, vaak veel te grote en onpraktische woning te verlaten en intrek te nemen in een praktisch ingerichte en daardoor gemakkelijk te verzorgen kleine woning, is wel voornamelijk te wijten aan twee oorzaken.

In de eerste plaats is de oude mens sterk gehecht aan dat waarin hij lang zijn lief en leed beleefd heeft, aan zijn naaste omgeving, de buurt, de burens, maar ook aan zijn huis, zijn meubelen, de indeling van zijn woning, de sfeer, aan al dat eigene dat hem vertrouwd en lief geworden is, hoe onpraktisch het ook mag zijn. Dit alles op te geven en op de oude dag nog een nieuw avontuur te beginnen eist heel wat, vooral ook, — en dan komen we op het tweede punt —, wanneer die nieuwe woning weliswaar praktisch is, maar dan ook net maar een minimum biedt tegen een prijs, die vaak veel hoger ligt dan die van de oude woning. Want dat is het probleem, dat de huren van de bejaardenwoningen vaak hoger zijn dan de meestal grotere woning, die men verlaat.

Niettemin is de vraag naar goede bejaardenwoningen groot. Blijkbaar zijn er vele bejaarden die gaarne over de bezwaren van een verhuizing heenstappen en natuurlijk zijn er velen, voor wie de toewijzing van een bejaardenwoning hoe dan ook een enorme vooruitgang betekent.

waar zouden bejaarden moeten wonen?

De vraag rijst wat de voorkeur verdient, het bouwen van de woningen verspreid in de woonwijken, dus tussen de woningen voor normale gezinnen in, of in complexen, al of niet verbonden aan een pensioentehuis.

Ik meen dan te moeten zeggen dat het bouwen van bejaardenwoningen in complexen vele nadelen heeft, zodat het alleen verantwoord geacht moet worden wanneer er aperte voordelen tegenover staan.

In een woning in de wijk blijft de bejaarde midden in het maatschappelijk leven staan en heeft hij mogelijkheden van sociale contacten, met buurtbewoners en met kinderen, die hij in de wooncomplexen niet heeft. Toch moet men deze mogelijkheid van sociale contacten niet idealiseren. Alleen in buurten waar voldoende gemeenschapszin is kunnen deze tot hun recht komen. In hoevele gevallen is de in de wijk wonende bejaarde niet evenzeer vereenzaamd?

een 'bejaardenwijk' kan een ghetto worden

Het wonen in een woningencomplex bevordert evenwel deze vereenzaming sterk door het ghetto-karakter dat zo'n woonwijk kan krijgen, vooral wanneer bij de planning niet voor een gunstige ligplaats ten opzichte van winkelbuurt, parken, overige woonwijken en bushaltes gezorgd is. De bejaarden onderling verdragen elkaar in het algemeen niet zo gemakkelijk en de concentratie van vele bejaarden kan door de vele uitvaarten gauw tot een begrafenisstemming leiden.

Het bouwen van de woningen in complexen is dan ook alleen maar verantwoord wanneer er aperte voordelen naar voren komen en deze liggen op het gebied van de aanvullende verzorging, alsook op dat van de ontspanning. Wanneer de woningen bij elkaar liggen kan men door het aanstellen van een conciërge met echtgenote in voorkomende ziektegevallen voor verzorging van woningen en maaltijden zorgdragen, men kan voor een gezamenlijke recreatieruimte zorgen en daarin zekere programma's bieden, men kan het onderling contact tussen de bewoners bevorderen en stimuleren dat er onderling dienstbetoon ontstaat.

kleine huisjes om een bejaardencentrum

Er wordt weleens beweerd dat het bouwen van bejaardenwoningen bij bejaardentehuizen vele voordelen heeft, omdat men vanuit het tehuis allerlei diensten aan de woningbewoners kan verlenen. Theoretisch is dit ook zo, maar laten we niet ver-

geten dat alle hulpverlening geld kost aan het tehuis, dat dan gedwongen is een surplus aan hulpverleningsmogelijkheden in reserve te hebben, waarvoor de woningbewoners weinig geneigd zijn te betalen als ze er niet geregeld gebruik van maken. En daarbij tobben de meeste tehuizen toch al met personeelstekort. Niettemin is het vrijwel algemeen gebruikelijk om bij de tehuizen een aantal bejaardenhuisjes te zetten.

woningtypen

Wat de woningtypen betreft kunnen we onderscheiden: eengezinswoningen die natuurlijk het meest ideaal zijn, doch die door hun kosten en door gebrek aan bouwgrond niet te verwirkelijken zijn, etagewoningen en galerijwoningen. Beide laatstgenoemde categorieën dienen in verband met de fysieke gesteldheid van de bewoners nooit in meer dan hoogstens twee woonlagen gebouwd te worden, tenzij er een lift bij geprojecteerd wordt. Galerijwoningen hebben het voordeel van weinig trappenhuizen en zijn daardoor vermoedelijk economischer in bouw.

Voorts kan men onderscheiden eenpersoonswoningen voor alleenstaanden, tweepersoonswoningen voor echtparen, tweepersoonswoningen voor niet-echtparen en driepersoonswoningen. In het algemeen moet het van belang geacht worden dat de bejaarden gelegenheid hebben gasten te ontvangen en deze ook te laten overnachten. Het hebben van een logeerkamer maakt de bouwkosten van de woning en daarmee de huur dadelijk niet onbelangrijk hoger. In dit verband moet gewezen worden op een voordeel van het bouwen van bejaardenwoningen in complexen, waarbij voor een aantal gemeenschappelijke logeerkamers gezorgd kan worden, die aan de bewoners, al of niet tegen een vergoeding, beschikbaar gesteld kunnen worden, wanneer ze logés willen hebben.

Hier en daar komt het voor dat men de woningen in drie woonlagen bouwt, waarbij de bovenste woonlaag ingericht en bestemd wordt voor werkende vrouwen. Het voordeel van deze bouw is dat men aan laatstgenoemden een iets hogere huur kan vragen, waardoor de exploitatiekosten van de bejaardenwoningen gedrukt worden. Ook verliest het wooncomplex daardoor zijn eenzijdig bejaardenkarakter.

minimumeisen voor een bejaardenwoning

Het is niet mijn bedoeling in het kader van dit artikeltje in te gaan op de bouwtechnische aspecten van de bejaardenwoning. In dit opzicht zijn er zovele variatiemogelijkheden, dat het verstandig is om als men een concreet plan heeft, met een architect in overleg te treden, die op het gebied van de bouw van bejaardenwoningen zijn ervaring heeft. Bij alle variatiemogelijkheden hebben zich toch wel algemene inzichten ontwikkeld omtrent de eisen waaraan een goede bejaardenwoning moet voldoen en het is zaak daarbij te profiteren van de kennis van zaken van iemand met ervaring, daar men anders het gevaar van teleurstellingen loopt.

In het rapport van het 'Bouwcentrum' worden als minimumeisen omtrent wat een goede bejaardenwoning dient te bevatten het volgende aangegeven:

- a. een woonvertrek
- b. afhankelijk van het aantal bewoners, waarvoor ze bestemd is een tweepersoonson/of een of twee eenpersoonsslaapvertrekken
- c. een keuken
- d. een bad- of douchegelegenheid en een w.c.
- e. bergruimte
- f. verkeersruimte (gang of portaal e.d.).

Daar men steeds met financiële steun van de overheid zal werken is het noodzakelijk rekening te houden met de 'Voorschriften en Wenken voor het Ontwerpen van Woningen', in 1951 gepubliceerd door de Centrale Directie van de Wederopbouw en Volkshuisvesting. Hierin worden voorschriften gegeven omtrent minima voor

nettovloeroppervlakten, breedteafmetingen van woon- en slaapvertrekken, keuken, badgelegenheid, bergruimten, enz. De wenken geven richtlijnen om binnen deze minima tot een zo doelmatig mogelijke woning te komen.

Voorts dient men zich steeds rekenschap te geven van de inhoud van bestaande plaatselijke bouwverordeningen, om daarmee rekening te kunnen houden.

financiering woningprojecten

Wat de financiering van de bouw betreft, hierover heb ik reeds in het vorig artikel iets gezegd. Het stichtingscomité dat zich gevormd heeft, zal met de plaatselijke overheid in overleg moeten treden omtrent de uitvoering van de plannen en over het verstrekken van een geldlening, resp. over het verstrekken van garanties voor aflossingen en rente, op grond van welke garanties men het benodigde geld kan lenen. Bij de huidige kapitaalschaarste en de daarmee samenhangende hoge rentevoet zal het verkrijgen van het benodigde geld tegen een redelijke rente wel niet gemakkelijk zijn. Men dient zich vooral te realiseren dat de hoogte van de rente van grote invloed is op de exploitatiekosten van de woningen. Elk half percent verhoging van de rente van het geïnvesteerde kapitaal betekent een verhoging van de huurprijs van de woningen van ruim f 1,— per week. Bij een rentevoet van 6 pct., zoals tegenwoordig algemeen is, is het niet meer mogelijk tot een zodanig redelijke huurprijs te komen, dat deze nog door de gemiddelde bejaarde betaald kan worden. Laten wij hopen dat in de naaste toekomst de rente weer zal dalen. Dit is niet onwaarschijnlijk. Gebeurt dit niet dan zal de overheid voorzieningen moeten treffen.

In het vorig artikel heb ik ook reeds gewezen op de mogelijkheden om te bouwen krachtens de regelingen van de Beschikking Bijdragen Woningwet 1950 of krachtens die van de premie- en bijdrageregeling woningbouw 1953.

Bouwt men volgens de woningwet, dan kan men gedurende 50 jaar jaarlijks aanspraak maken op een bijdrage uit de rijkskas in de zogenaamde ongedekte exploitatiekosten, een bijdrage die voor eengezinswoningen varieert van f 219,— tot f 248,— per jaar, afhankelijk van de gemeenteklasse, eventueel te verhogen met een toeslag voor funderingen. Onlangs zijn de onderdelen van deze bijdrage voor onderhoud iets verhoogd, zodat het totale bedrag momenteel al weer wat hoger ligt, doch de juiste gegevens hierover ontbreken mij nog.

Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat alleen een door de Kroon als woningbouwcorporatie toegelaten instelling in aanmerking komt voor een bijdrage volgens de woningwet. Men kan natuurlijk trachten als woningbouwstichting deze toelating door de Kroon te verkrijgen, doch zo eenvoudig schijnt dit niet te zijn. Wil men dus volgens de woningwet bouwen, dan blijft er niet veel anders over dan met een erkende woningbouwcorporatie samen te werken.

Zoals in mijn eerste artikel gezegd kan men evenwel ook een kapitaalstichting vormen, die zich op de hierboven genoemde wijze de nodige garanties verschaft om door middel hiervan gelden te lenen. Als 'particuliere' bouwer kan men dan, wanneer de woningen aan de gestelde voorschriften voldoen, aanspraak maken op een uitkering ineens krachtens de premie- en bijdrageregeling, die voor eengezinswoningen varieert van f 2450,— tot f 2850,— per woning, eventueel in bepaalde gevallen te verhogen met toeslagen voor funderingen. Deze bijdrage ineens komt dan in mindering op het geïnvesteerde kapitaal, waardoor de exploitatiekosten, en dus de huurprijs, verlaagd kunnen worden.

Vergelijkt men de financiering van de woningen volgens beide systemen, b.v. door de bijdragen volgens de woningwet te verkapitaliseren, dan krijgt men de indruk dat het bouwen volgens de woningwet voordeliger is. Men dient echter niet te vergeten dat de bijdragen volgens de woningwet afhankelijk zijn van het algemene huurpeil. Gaat dit de hoogte in — en dit is inderdaad het geval, we hebben dit onlangs gezien — dan vermindert de jaarlijkse bijdrage en dan vervallen de voordelen. Zou

het huurpeil sterk stijgen — en er zijn aanwijzingen dat ons nog diverse huurverhogingen te wachten staan — dan kon het wel eens blijken dat de bouw volgens de premie- en bijdrageregeling voordeliger is.

Boven de hier gestelde bijdragen, welke de exploitatiekosten van de woningen drukken, wil ik hier nog wijzen op de regeling dat ten behoeve van bewoners boven de 60 jaar, die beneden een inkomengrens van *f* 2000,— per jaar blijven voor zover zij in gezinsverband samenwonen en van *f* 1300,— voor zover zij dit niet doen, een jaarlijkse bijdrage van *f* 100,— per woning beschikbaar wordt gesteld gedurende 50 achtereenvolgende jaren, hetgeen dus de huurprijs voor deze categorieën vermindert met ongeveer *f* 2,— per week.

pensiontehuizen voor bejaarden

Hoewel een gezond beleid inzake de bejaardenzorg erop gericht zal zijn te bevorderen dat een zelfstandige huisvesting en verzorging zo lang mogelijk gehandhaafd zal kunnen worden, dient toch voor de toekomst bij de toenemende veroudering der bevolking voor de nodige verantwoorde pensionruimte gezorgd te worden. Men hoort wel eens waarschuwende stemmen beweren dat de vele bouw op dit gebied niet verantwoord is en dat men langzamerhand dient te stoppen. Ieder, die voor de opgave gesteld wordt onderdak te zoeken voor bejaarden, die niet meer voor zich zelf kunnen zorgen, weet echter dat dit meestal een hopeloze taak is en dat men vaak terug moet vallen op tehuizen, die wat de accommodatie betreft, volkomen verouderd zijn. Voorlopig kunnen we gerust doorgaan met het bouwen van tehuizen, al was het alleen al om de oude huizen en de particuliere rusthuizen te vervangen, al mogen we niet uit het oog verliezen dat misschien een andere factor ons tot voorzichtigheid zal moeten nopen, nl. de personeelsschaarste. Het gebrek aan verzorgend vrouwelijk personeel in de tehuizen zou op den duur wel eens de grote brekebeeen kunnen blijken, zoals dit nu reeds in de ziekenhuizen en sanatoria het geval is.

Wanneer men de plaatselijke situatie bestudeerd heeft en tot de conclusie gekomen is dat de bouw van een pensiontehuis wenselijk en noodzakelijk is en men heeft met de plaatselijke autoriteiten overleg gepleegd, dan is het zaak, nadat men over de nodige gelden de beschikking heeft gekregen, om een vertrouwd en bekwaam architect voorlopige plannen te laten uitwerken. Ook hier geldt dat men het best in zee kan gaan met een vakman, die op dit gebied zijn sporen verdiend heeft.

exploitatiemogelijkheden van pensiontehuizen

Het gehele project dient gericht te zijn op een verantwoorde, maar toch zo economisch mogelijke exploitatie, bij een zo gering mogelijke personeelsbezetting. Bij de exploitatie van de pensiontehuizen heeft men namelijk naast de post huisvesting, die een bepaald onderdeel van de pensionprijs uitmaakt, ook te maken met de post verzorging, die een zeer belangrijk deel van de pensionprijs constitueert. Verzorging bestaat o.a. uit voedingskosten en personeelskosten en vooral de personeelskosten drukken zwaar op de prijs. Een efficiënte indeling van het gebouw, die een doeltreffende organisatie mogelijk maakt en het aanschaffen van moderne machines, die het personeel, dat toch al niet te krijgen is, kan vervangen, zullen dus van veel belang zijn. Ook de omvang van de capaciteit van het pensiontehuis zal in verband met de personeelsbezetting van veel belang blijken. Zo blijkt dat de kleine tehuizen, laten wij zeggen tot 75, en de grotere tehuizen van boven de 250, het best exploitabel zijn. De tussengroep heeft het nadeel dat men bepaald personeel voor bepaalde functies toch nodig heeft, terwijl men er geen volledige taak voor heeft. Toch mag een tehuis niet te groot worden, daar het anders een te massaal karakter krijgt.

Van groot belang is het bij de indeling de juiste aandacht te geven aan de verhouding tussen eenpersoons- en tweepersoonskamers. De nadruk zal steeds moeten komen

te liggen op de eenpersoonskamers, daar het merendeel van de pensionbewoners alleenstaanden zullen zijn. In het rapport van het 'Bouwcentrum' wordt de verhouding 1 : 10 genoemd. Veelal zoekt men tegenwoordig de oplossing in het verbinden van de eenpersoonskamers door een tussendeur, waardoor het mogelijk wordt twee kamers ten behoeve van een echtpaar bij elkaar te trekken, terwijl bij overlijden van één van beiden de langstlevende de eigen vertrouwde kamer niet behoeft te verlaten. Ook hier wil ik niet te zeer op de technische details ingaan. Een stichtingscomité dat ernstige plannen heeft, doet beter zich in dit opzicht terdege te oriënteren, beter dan het in het bestek van een klein artikel als het onderhavige kan.

vooral geen isolering der bewoners

Alleen zou ik hier willen wijzen op het belang van een verantwoorde keuze van de grond in verband met de ligging ten opzichte van winkelmijnen, parken en bushaltes. Een pensiontehuis, dat toch al de isolering van de bewoners met zich brengt, dient zo te worden geprojecteerd dat het de communicatie met de buitenwereld in de hand werkt.

Een pensiontehuis dat uit meer dan twee woonlagen bestaat dient de beschikking te hebben over een lift, waarvan de installatie en het onderhoud echter zeer kostbaar zijn. Er dienen een bepaald aantal logeerkamers aanwezig te zijn voor het te logeren hebben van gasten door de bewoners.

Een omroepinstallatie in het gebouw is van groot belang, om de bewoners het rustige gevoel te geven dat zij in geval van nood gemakkelijk om hulp kunnen roepen. De omroepinstallatie dient slechts in geval van nood gebruikt te worden.

Het gebruik van de maaltijden op een gemeenschappelijke eetzaal is veel economischer dan bediening op de kamers, zowel wat de personeelsbesparing in verband met de bediening betreft als t.a.v. het besparen van voedsel. Toch dient men de bediening op de kamers mogelijk te laten, waarvoor men een extrabetaling kan verlangen. Een eetzaal kan trouwens gebruikt worden voor recreatiedoeleinden, wat in een bejaardentehuis van groot belang is.

ziekenafdeling

Speciale aandacht verdient ook nog de inrichting van een ziekenafdeling. De combinatie van een pensiontehuis met een verpleegtehuis lijkt om economische redenen niet aan te bevelen. Een verpleegafdeling met de noodzaak van het hebben van een corps verpleegsters en eventueel nachtverpleegsters maakt de exploitatie van het tehuis buitengewoon duur, hetgeen tot uitdrukking zal komen in een sterk verhoogde pensioenprijs. Doch elk tehuis dient wel over een degelijke ziekenafdeling te beschikken, waardoor men in staat is tijdelijke patiënten in het eigen tehuis, een redelijke verpleging te bieden. De extrakosten, die een dergelijke ziekenafdeling door de noodzaak van het hebben van extra verplegend personeel echter met zich brengt, dienen van te voren wel degelijk onder ogen gezien te worden. Doet men dit niet, dan bestaat het gevaar dat men later genoodzaakt zal zijn in geval van ziekte aan de bejaarde extrakosten in rekening te brengen, die hij veelal niet kan betalen.

financiering van pensiontehuizen

Aan het slot van dit artikel zou ik alleen nog een enkele opmerking over de financiering van bejaardentehuizen willen maken.

Bij een verantwoorde opzet moet men bij de huidige stand van zaken wel rekenen op een pensioenprijs van ongeveer f 2200,— per persoon, waarin huisvesting en verzorging begrepen zijn. Dat deze prijs voor de gemiddelde bejaarde veel te hoog is, behoeft wel geen betoog. Wanneer opname op grond van medische of sociale indicatie dus nodig is, zal het vrijwel altijd nodig zijn een beroep te doen op medewerking van familieleden en overheid. Een beschouwing over de mogelijkheden en

wenselijkheden om door middel van subsidieregelingen dit dilemma op het gebied van de bejaardenverzorging op te lossen, gaat de omvang van dit artikelte te boven. Het probleem heeft evenwel bij overheid en particulieren de aandacht.

Voor de financiering van de bouw geldt wat hierboven gezegd is voor de bejaardenwoningen. In principe is de werkwijze en opzet hetzelfde. Bouwt men krachtens de woningwet, dan is gedurende 50 jaar op een jaarlijkse bijdrage te rekenen van f 84,— tot f 94,— per bed, afhankelijk van de gemeenteklasse. Eventueel kan deze bijdrage verhoogd worden met f 7,— tot f 10,— per jaar per bed wegens verhoogde onderhouds- en administratiekosten. Soms wordt ook voor bepaalde gemeenten nog een verhoging van 3, 5, 10 of 15 pct. toegepast. Soms wordt een toeslag gegeven wegens grondkosten.

Volgens de premie- en bijdrageregeling wordt een bijdrage ineens gegeven bij de stichting van gemiddeld f 1325,— per bed, waarbij ook toeslagen gegeven kunnen worden voor grondkosten.

Beide hier genoemde regelingen gelden voor de bouw in twee woonlagen.

Daarenboven wordt ten behoeve van bewoners boven de 60 jaar en beneden de inkomengrenzen van f 2000,— en f 1300,—, zoals hiervóór bij de bejaardenwoningen gesteld, een extratoeslag van f 100,— per jaar gegeven, zodat de pensioenprijs hierdoor met f 100,— per jaar verminderd kan worden.

planning en voorbereiding

De bouw en de exploitatie van pensioentehuizen eisen in verband met de hoge kosten die hieraan verbonden zijn, een zorgvuldige planning en voorbereiding. Daarom is het goed alle problemen zoveel mogelijk van te voren zorgvuldig te doordenken en te wikken en te wegen. Het voorbereiden van plannen is dan ook iets wat meestal enige jaren vraagt. Maar waar de bouw meestal een miljoenenkwestie is, is dit op zich zelf niets bijzonders.

Het was niet de bedoeling van deze beide artikelen over huisvesting en verzorging van bejaarden volledig te zijn. Dit kon moeilijk in dit bestek. Veeleer was het de bedoeling de aandacht op het probleem als zodanig te richten, en om enige moeilijkheden en mogelijkheden onder ogen te zien.

Voor al wilde ik aantonen dat er op dit gebied voor onze afdelingen mogelijkheden liggen, ja meer dan dat, dat er voor onze afdelingen als organen van maatschappelijk werk verplichtingen liggen, verplichtingen om ten behoeve van de buitenkerkelijke bejaarden die voorzieningen te creëren, die zij nodig hebben, zoals dit ook in confessionele kringen gebeurt. Zo lang wij deze opgave niet actief ter hand nemen, schieten wij te kort.

Ik hoop dan ook dat het lezen van bovenstaande beschouwingen voor verschillende van onze afdelingen aanleiding zal zijn om de mogelijkheden ter plaatse eens onder ogen te zien. Wie niet waagt, die niet wint. De grote bedragen, die met de bouw gemoeid zijn, hoeven in het algemeen geen bezwaar te zijn. Het belangrijkste dat men nodig heeft, is durf en initiatief.

N. d. G.

GEZINSVERZORGING EN GEZINSVERZORGSTERS

verslag van de contactbijeenkomst voor gezinsverzorgster te Amersfoort op 18-19 januari 1958

het kind in het middelpunt

Het kind stond geheel in het middelpunt van de belangstelling van gezinsverzorgsters, -helpsters en hun leidsters, die deelnamen aan het *5e contactweekend*, dat werd gehouden op 18 en 19 januari jl. in de jeugdherberg De Grasheuvel te Amersfoort. Steeds weer blijkt, dat deze weekends, waaraan ook ditmaal door ca. vijftig personen werd deelgenomen, een grote waarde hebben, zowel ten aanzien van het contact, dat op deze wijze tussen de medewerksters der verschillende afdelingen wordt gelegd en in stand gehouden, als ten aanzien van de hierdoor geschapen mogelijkheden tot bezinning over problemen, die zich bij de uitvoering van het werk voordoen.

Weliswaar waren de uiterlijke omstandigheden geheel anders dan tijdens het vorige weekend: toen: helderblauwe hemel, koesterende zonnestrallen 'groene natuur', fleurige zomerjurkjes, confereren in de buitenlucht; nu: betrokken luchten met dikke wolken, sneeuwvlagen, landschap in winterslaap, warme wollen truitjes, samenkomen 'bij de brandende kachel'.

de temperatuur

Wat echter bij beide weekends hetzelfde bleef, was de 'temperatuur' van de belangstelling en van de stemming. Zonder dat gezegd kan worden, dat de gemoederen te zeer verhit waren, mag geconstateerd worden, dat er een grote warmte was bij de wederzijdse begroetingen, dat er warme belangstelling bestond voor de moeilijke vraagstukken en dat het warmpjes toeging tijdens de discussies.

de opening

In haar openingswoord bracht mevrouw Roes naar voren hoe steeds was getracht een zo actueel mogelijk onderwerp te kiezen voor het programma van deze contactweekend's, zo was tijdens de beide laatste bijeenkomsten gesproken over: de zorg voor bejaarden en de gerepatrieerdenzorg, onderwerpen, die in de naaste toekomst meer en meer aanrakingsvlakken met de gezinsverzorging zullen gaan vertonen.

De nieuwe subsidieregeling voor de bejaardenhulp, die op 1 januari jl. in werking is getreden, opent namelijk de mogelijkheid om zo lang mogelijk zelfstandige huisvesting te verzekeren voor de bejaarde (en chronische zieke). Het zal dus zeker een punt van nadere bespreking worden in hoeverre de taak van de gezinsverzorging ten opzichte van de bejaarde uitgebreid zal moeten worden. Dat de gerepatrieerdenzorg op het ogenblik in het centrum van de belangstelling staat en zeker in die van de gezinsverzorgingssectie, is duidelijk.

Daar er nogal eens vragen bij de gezinsverzorgsters zijn gerezen omtrent de mogelijkheden die de kinderbescherming biedt en over moeilijkheden met kinderen in de gezinnen waar de gezinsverzorgsters werkzaam zijn, was het als het ware vanzelfsprekend dat voor dit weekend het onderwerp kinderbescherming te voorschijn kwam. Na deze opening gaf mevrouw Roes het woord aan de eerste spreker, mevr. A. M. Ploeger-Schaapman, die tot titel van haar inleiding had gekozen:

‘de ontwikkeling van de kinderbescherming’.

In het hierna volgende verslag zal de inhoud van de inleiding kort weergegeven worden. Deze inhoud bestond uit het belichten van enige aspecten van de kinderbescherming, daar het, aldus spreker, niet doenlijk is om de ontwikkeling van de kinderbescherming in haar geheel te behandelen. Zij vroeg zich zelfs af of er wel van één ontwikkeling gesproken kan worden.

Evenmin als er altijd organisaties voor maatschappelijk werk geweest zijn, zijn er steeds organisaties voor kinderbescherming geweest. Dit wil echter niet zeggen dat er ook geen kinderbescherming bestond. Ongeorganiseerd en incidenteel werd, vooral door particulieren, al sedert lange tijd kinderbeschermingswerk verricht.

Het is wel moeilijk om een vergelijking te maken tussen de kinderbescherming van nu en die van enige tientallen jaren geleden. De gezinsverhoudingen waren toen zo geheel anders dan nu, wat er b.v. toe bijdroeg dat een kind veel minder gauw dan tegenwoordig volkomen geïsoleerd raakte. Het gezin heeft zijn vaste patroon verloren, het patroon b.v. waarin de vader zonder meer de gezagsdrager is en door de overige gezinsleden als zodanig wordt geaccepteerd. Nu ook de vrouw zich meer buiten het gezin beweegt, verandert dit patroon zodanig, dat de gezinsleden hun zekerheid gaan verliezen. Onder andere het kind heeft veel minder houvast dan in de tijd dat zijn verhouding tot elk der gezinsleden in principe was vastgelegd.

Hoewel veel mensen het kind omgeven, kan het zijn dat het toch een eenzaam bestaan leidt. We spreken dan wel van emotionele verwaarlozing, en het is dus niet verwonderlijk dat er tegenwoordig zoveel behoefte bestaat aan organisaties die zich met dit probleem bezighouden. De behoefte aan deze instellingen, zoals medisch opvoedkundige bureaus, kende men vóór de twintigste eeuw nog niet in die mate als thans.

kinderen zonder ouders

De zorg voor bepaalde kinderen wordt tegenwoordig dikwijls in een andere vorm gegeven dan vroeger, b.v.: de zorg voor kinderen zonder familie. Destijds waren er voor hen de geweldige weeshuizen, waarin honderden kinderen tegelijk opgenomen konden worden. Veel van die weeshuizen worden nu voor andere doeleinden gebruikt. Gedeeltelijk is dit een gevolg van het feit dat voor de huidige weeskinderen andere oplossingen worden gezocht dan weeshuizen als noodzakelijk kwaad, b.v. gezinsverpleging en opname in kleine inrichtingen.

de kindervetten

Een kort overzicht van de ontwikkeling van het kinderrecht mocht naar de mening van de inleidster niet ontbreken in dit praatje over de kinderbescherming. Zij besteedde vooral enige aandacht aan de kindervetten die in 1905 in werking traden. Deze wetten openden vele mogelijkheden, zowel ten aanzien van ouders die zich ongewenst gedragen ten opzichte van hun kinderen, als ten aanzien van kinderen die zich zelf misdragen (natuurlijk dikwijls als gevolg van de houding van hun ouders). Voortaan kon aan de ouders het gezag over hun kinderen worden ontnomen, via een ontheffing uit de ouderlijke macht.

Daarnaast werd het mogelijk kinderen die wegens wangedrag voor de rechter moesten verschijnen, zonder straf naar huis terug te laten gaan. Vóór 1886 werden jonge kinderen op dezelfde wijze gestraft als volwassenen, zodat ook kinderen van zeven

à acht jaar soms vele jaren in de gevangenis doorbrachten. Ná 1886 konden kinderen beneden de tien jaar niet meer worden veroordeeld, en die boven de tien maar onder de zestien alleen maar als zij 'met oordeel des onderscheids' hadden gehandeld. Na 1905 werden slechts personen boven de achttien jaar in strafrechtelijk opzicht gelijkgesteld met meerderjarigen, terwijl personen beneden de achttien jaar niet meer met gevangenisstraf, maar hoogstens met berisping, geldboete of tuchtschool konden worden gestraft. Er kan sedert die tijd ten opzichte van kinderen tot achttien jaar ook een bepaalde maatregel worden getroffen, zoals ter beschikking stellen van de regering. De kinderen kunnen via deze terbeschikkingstelling bij voorbeeld in een rijksopvoedingsgesticht geplaatst worden. Dit is dus geen straf, maar een maatregel uitsluitend gericht op het belang van het kind.

Belangrijk vanuit preventief gezichtspunt is de in 1921 geopende mogelijkheid van wettelijke ondertoezichtstelling van jeugdigen, waarbij dus een gezinsvoogd wordt benoemd om de ouders bij te staan bij het verrichten van hun opvoedingstaak.

organisaties

Na dit korte overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in het kinderrecht, volgde ten slotte nog de vermelding van enige organisaties, die zich op kinderbeschermingsgebied bewegen. Spreekster moest met een grove aanduiding volstaan, daar een duidelijk overzicht van alle bestaande organisaties nog wel enige tijd in beslag genomen zou hebben.

De organisaties kunnen worden onderscheiden in overheidsinstellingen en particuliere instellingen, met tussen beide de semi-overheidsinstellingen. Vooral het rijk houdt zich bezig met de kinderbescherming: niet minder dan acht ministeries hebben op enige wijze bemoeienis met zaken het kind aangaande. Dit maakt het wel eens moeilijk om te weten waar een bepaalde zaak thuis hoort. De sectie kinderbescherming van onze vereniging heeft voornamelijk te maken met het ministerie van Justitie. Als het ware als suborganen van dit ministerie, zijn de verschillende Raden voor de Kinderbescherming (vroegere Voogdijraden) werkzaam. Zij hebben onder andere een adviserende taak (b.v. ten aanzien van ontheffingen en ontzettingen uit de ouderlijke macht), en een controlerende taak.

Van de particuliere organisaties is Humanitas er een. Met de andere organisaties op levensbeschouwelijke grondslag en met enige algemene verenigen, is Humanitas aangesloten bij de Nationale Federatie voor Kinderbescherming, een soort overkoepelend orgaan, dat de belangen van de aangesloten verenigingen behartigt, onderzoeken verricht, enz.

discussie en vragen

In de vragen na afloop legden de toehoorders een grote belangstelling aan de dag voor de gang van zaken met pleegkinderen en pleeggezinnen. In de beantwoording kwam naar voren, dat kinderen van ouders aan wie de ouderlijke macht is ontnomen, als regel niet onmiddellijk in een pleeggezin kunnen worden geplaatst. Het gebeurt dan ook regelmatig dat zij eerst in een kindertehuis worden opgenomen om enigszins tot rust te komen. De kinderen van onze eigen vereniging worden voor een groot deel in pleeggezinnen geplaatst via een verblijf in het kindrhuis Ellinchem te Ellecom. Daar kunnen later de aspirant-pleegouders komen om kennis te maken met het kind, dat misschien bij hen geplaatst zal kunnen worden. Alvorens een definitieve plaatsing geschiedt, gaat het kind meestal nog een of meer malen logeren in het gezin. Dat het gezin aan hoge eisen moet voldoen om pleeggezin voor een bepaald kind te worden, hebt u reeds in het vorige kaderorgaan kunnen lezen. Wanneer het voor een kind van belang is om met zijn ouders contact te houden, is het vaak extra moeilijk om een pleeggezin voor hem te vinden. Het is begrijpelijk, dat veel aspirant-pleegouders de voorkeur geven aan een jong kindje, dat niet te veel contact met zijn eigen ouders

heeft en dat niet meer naar zijn eigen gezin terug zal behoeven te keren. Geen wonder dus dat het zo moeilijk is om pleeggezinnen te vinden voor de grotere kinderen, zo van een jaar of vijftien, zestien.

De eerste vraag die na de inleiding gesteld werd, had veel meer betrekking op een probleem waar de gezinsverzorgsters zelf mee te maken hebben: 'wat doe je als je in een gezin moeilijkheden ontdekt, en de ouders niet te kennen geven of niet willen dat er iets aan gedaan wordt'. In het antwoord werd gesteld, dat een gezinsverzorgster die moeilijkheden ontdekt, hierover spreekt met haar leidster. Of de ouders op een gegeven moment het advies gegeven moet worden, zich tot een instantie te richten die misschien een oplossing kan geven voor deze moeilijkheden, hangt af van veel omstandigheden. Wanneer de ouders niet werkelijk een advies willen ontvangen, zal het ook weinig zin hebben het hun te geven. Iets anders is het wanneer er uitgesproken misstanden aan de dag treden in het gezin. In het uiterste geval zal dan toch wel eens een andere instantie ingeschakeld moeten worden. De beslissing hiertoe is een zeer zware, ook al in verband met de opdracht van de gezinsverzorging in het gezin. Een algemene richtlijn hiervoor is naar de mening van de inleidster niet te geven.

Na de sluiting van deze eerste 'zitting' volgde de broodmaaltijd, waaraan door alle aanwezigen met smaak werd deelgenomen.

goedenavond speelman

Het avondprogramma werd geheel verzorgd door mevrouw Cobi Schreyer. Onder het motto 'Goedenavond speelman' vertelde zij op bijzonder boeiende wijze allerlei wetenswaardigheden over het volkslied in het algemeen en in verschillende delen van Nederland in het bijzonder, een en ander gegroepeerd rond belangrijke gebeurtenissen in en rondom het gezin en diverse hoogtijdagen.

Het was echter niet alleen door de boeiende wijze van vertellen, doch minstens evenzeer door de charmante wijze, waarop een groot aantal volksliederen en -liedjes (Nederlandse zowel als van over de grenzen) ten gehore werd gebracht, dat deze avond zo'n groot succes werd. Zo groot, dat bij de op zondagmiddag gehouden rondvraag bleek, dat van alle kanten de wens naar voren kwam deze 'soliste' een volgend maal nogmaals voor de verzorging van het avondprogramma uit te nodigen!!

moeilijke kinderen in het gezin

Onder deze titel hield mej. D. Rijz, inspectrice van de Voogdijvereniging Humanitas, op zondagmorgen een causerie, hierbij uitgaande van de vraag, wat onder 'moeilijke kinderen' moet worden verstaan. Dit kan namelijk heel verschillend zijn. Moeilijke kinderen kunnen zijn kinderen, die zelf moeilijkheden hebben doch die nog niet altijd door hun gedragspatroon direct als zodanig behoeven te worden ervaren door een volwassene, aldus spreekster. Er kunnen ook onder worden verstaan kinderen, die voor volwassenen wel moeilijk zijn door de aard van hun gedragingen, doch die in wezen zelf geen moeilijkheden hebben.

Daar komt nog bij, dat wat door de een als moeilijkheid of niet-acceptabele handelwijze wordt beschouwd, voor de ander geen of nauwelijks een probleem vormt. Een en ander hangt nauw samen met de aard en met de wijze van opvoeding van de volwassene zelf. Door iedereen worden bij de opvoeding fouten gemaakt. Dit is op zich zelf niet zo erg. Vaak maakt men, zonder het zich bewust te zijn en overtuigd zijnde van het tegendeel, dezelfde fouten, die bij de eigen opvoeding werden gemaakt. Hetzelfde kind gedraagt zich bij de ene volwassene soms goed en bij de andere niet. Soms ligt dit aan het optreden der volwassenen zelf, maar dit is niet altijd het geval. Het gedrag van het kind op een bepaald moment hangt ten dele samen met de wijze van optreden van de volwassene, is hierop een reactie.

standjes

Spreekster vervolgde met er de nadruk op te leggen, dat het kind zich een standje van een volwassene pas werkelijk aantrekt, als het van deze volwassene houdt. Van een vreemde trekt het zich in wezen niets aan. Dit is uitermate belangrijk om te weten, speciaal voor de gezinsverzorgster, die vaak slechts korte tijd in een gezin blijft en dus meestal niet in de positie komt, dat zij door de kinderen anders dan als 'een vreemde' wordt beschouwd.

Kinderen willen over het algemeen niet door hun handelwijze volwassenen dwars zitten. Vaak is hun gedragswijze en de reactie van de volwassenen daarop een strijd om de macht, een prestigekwestie. En deze strijd om de macht wordt altijd door de volwassene verloren, aldus spreekster. Vanzelfsprekend kan men van een kind niet alles goedvinden en zal men het op bepaalde momenten moeten verbieden. Men moet echter in het oog houden, dat het *waarom* van het verbieden door het kind heel goed wordt begrepen.

waarom is een kind lastig?

Vaak is het moeilijk vast te stellen, waarom een kind op een bepaalde wijze reageert. Een oorzaak voor moeilijk gedrag kan liggen in de omstandigheid, dat b.v. door ziekte van de moeder de gang van zaken in het gezin, waaraan het kind gewend is, wordt doorbroken en dat het daarop reageert door bijzonder lastig en vervelend te zijn. Ook kan de ziekte bij het kind soms schuldgevoelens opwekken, indien het meent een oorzaak ervoor in eigen gedrag in de afgelopen tijd te moeten zoeken.

ook een kind is graag baas in eigen huis

Een grote prikkelbaarheid of lastigheid van het kind tegenover een gezinsverzorgster wil in het geheel niet zeggen, dat het een hekel aan haar heeft, want zij is vreemde voor hem, althans in den beginne. Het kind wil echter graag baas zijn in huis, en speciaal tegenover een vreemde.

Spreekster toonde aan de hand van een aantal voorbeelden aan, dat het kind vele dingen in de verhouding sterkste—zwakste ziet en onder andere door stoeien met de volwassene, die het hem vaak laat winnen, van de veronderstelling uitgaat de sterkere te zijn.

Spreekster besloot haar inleiding met te zeggen, dat het onmogelijk is om regels te geven voor de opvoeding, omdat nu eenmaal ieder kind, iedere volwassene en iedere situatie tussen kind en volwassene verschillend is.

discussies

Dat aan de andere kant op eenzelfde gegeven situatie door vele volwassenen, in dit geval gezinsverzorgsters en -helpsters alsmede hun leidsters, hetzelfde antwoord gegeven wordt, bleek wel uit de na de maaltijd door de rapporteurs uitgebrachte verslagen van de discussies, die aan de hand van een aantal discussiepunten in kleine groepen werden gehouden.

De discussies betroffen een vijftal gegeven gezinssituaties, waarin een gezinsverzorgster handelend moet optreden ten aanzien van een der kinderen.

snoepen

Het eerste geval betrof een kind, dat snoept en hierbij op heterdaad betrapt wordt. Over het algemeen was men het eens, dat straffen hiervoor weinig succes heeft. De vraag is, *waarom* het kind snoept. Hiervoor is een reden. Als men dit begrijpt, straft men minder gemakkelijk. Wellicht heeft het kind behoefte aan extra-aandacht; in zo'n geval helpt misschien rustig praten met het kind. Aan hardnekkige snoeperij kan de gezinsverzorgster niet veel doen; dit is een kwestie voor de ouders.

lekker veel beleg nemen

In het tweede geval, waarin grote kinderen zich bijzonder rijkelijk van broodbeleg voorzien, heeft ook straf geen zin. Indien rustig praten hierover en uitleggen waarom dit niet kan niet helpt, zal een rustige houding van de gezinsverzorgster, die een bepaalde regeling treft voor de tijd, dat zij de leiding in handen heeft, het beste zijn.

moeder kookt veel lekkerder

Geval drie betrof een elfjarig dochtertje, dat steeds moppert omdat de gezinsverzorgster naar haar mening niet lekker kookt. Algemeen was men van mening, dat de beste oplossing is te trachten het kind bij de etenkokerij te betrekken, vooral ten aanzien van *wat en hoe*.

schoolziek

Een schoolziek kind (geval 4) wil men wel eens een dagje een beetje extra liefde schenken en vertroetelen (wellicht is dit de grote behoefte van het kind), het echter wel laten merken, dat men het doorziet doch niet boos is. Daarnaast echter moet men wel in het oog houden, of wellicht narigheden op school de oorzaak zijn. In zo'n geval kan thuishouden de zaak slechts moeilijker maken.

driftige jongetjes

Een vierjarig jongetje met een driftbui (geval 5) wil men maar eerst laten uitrazen. Zou de gezinsverzorgster in deze situatie het kind door 'toegeven' trachten te sussen, dan zal men het kind op deze wijze 'dwingen' een volgend maal wederom met zo'n bui te reageren.

rondvraag

Behalve over een aantal vraagpunten naar aanleiding van de voorafgaande, werd gezamenlijk gesproken over het programma voor het volgende weekend, waaruit bleek dat reclassering en alcoholisme als belangrijke onderwerpen gezien moeten worden (voor de zaterdagavond zie eerder in het verslag).

Bij de sluiting werd veel dank uitgesproken aan allen, die op enigerlei wijze tot het welslagen van dit weekend hadden bijgedragen.

In het bijzonder moge hierbij genoemd worden de bijzonder zorgzame en prettige wijze, waarop 'achter de schermen' de jeugdherbergouders, de heer en mevrouw Kemper, medegewerkt hebben ons verblijf op De Grasheuvel te veraangename.

A. M. Pl.-Sch. en H. J. R..

subsidieregeling gezinsverzorging en gezinshulp 1958

In de Staatscourant van 24 december 1957 werd opgenomen een beschikking van de minister van Maatschappelijk Werk betreffende de subsidieregeling gezinsverzorging en gezinshulp 1958.

De regeling, zoals die sinds 1 januari 1955 gold, werd hierbij aanzienlijk gewijzigd en aangevuld.

De belangrijkste wijzigingen betreffen de volgende punten:

- a. de hulpverlening aan bejaarden en chronisch zieken;
- b. de subsidiabele salarismaxima;

- c. de subsidiepercentages;
- d. de subsidieverlening voor leidsters.

In het hiernavolgende zal getracht worden een zo duidelijk mogelijke uiteenzetting van de verschillende wijzigingen te geven. Waar echter tot op heden de toelichting op de subsidieregeling van Departementswege nog niet is verschenen kan uiteraard nog niet worden ingegaan op finesses, die in deze toelichting nader zullen worden uitgewerkt.

a. de hulpverlening aan bejaarden en chronisch zieken

De subsidieregeling 1955 bood slechts mogelijkheid aan bejaarde mensen hulp te verlenen, indien er sprake was van een 'acute' ziekte van de huisvrouw en deze door een tijdelijke vervanging dan wel met tijdelijke assistentie zover geholpen kon worden, dat zij daarna de huishoudelijke bezigheden weer zelve kon verrichten. Iedere instelling komt echter bij herhaling in aanraking met bejaarden, die behoefte hebben aan enige hulp, omdat de huisvrouw haar taak niet meer geheel aan kan, terwijl het zich laat aanzien, dat hierin geen verbetering meer zal komen. De nieuwe subsidieregeling maakt het mogelijk om aan de behoeften van deze categorie medemens tegemoet te komen, alsmede aan de behoeften der gezinnen, waarvan de huisvrouw aan een chronische ziekte lijdt.

In al deze gevallen wordt dus aan de gezinsverzorging en de gezinshulp het tijdelijke karakter ontnomen en op deze wijze kan een positieve bijdrage geleverd worden aan de bejaardenzorg, hetgeen als een uitermate belangrijke stap-vooruit gezien moet worden. Hierdoor zullen namelijk vele problemen kunnen worden opgelost en wordt bevorderd dat huisvesting in een zelfstandige woning zo lang mogelijk kan worden gehandhaafd. Deze regeling kan ook van toepassing zijn voor alleenstaanden.

Ten einde in de behoefte aan krachten voor de bovengenoemde hulpverlening te kunnen voorzien is het de instellingen toegestaan hiervoor verzorgsters en helpsters in los dienstverband aan te stellen tegen uurloon. Dit maakt het mogelijk in die mate hulp te verlenen als voor het betreffende gezin (dan wel de alleenstaande) het meest wenselijk is; in vele gevallen zal een hulp van enige uren per dag dan wel per week voldoende zijn. Door deze regeling kunnen krachten worden aangetrokken, die niet in de gelegenheid zijn een volle dagtaak op zich te nemen.

Ten aanzien van de werkzaamheden als hierboven bedoeld geldt voor deze losse krachten, dat subsidie zal worden verleend in die gevallen, waarin een verzorgster of helpster ten minste gedurende 7 achtereenvolgende weken in een kalenderjaar in dienst van een instelling wekelijks eenzelfde gezin heeft geholpen (art. 16). Ten aanzien van de gezinsverzorging en gezinshulp aan niet-bejaarden en -chronisch zieken blijft de regeling voor losse krachten geldend, zoals deze in de regeling 1955 werd getroffen, hetgeen voor gezinshelpsters in los dienstverband neerkomt op de eis, dat door een kracht in een kalenderjaar ten minste 350 uren in dienst van een instelling moet zijn gewerkt (art. 16).

Een bijzonder belangrijke bepaling in de nieuwe regeling is, dat alle *hulp* aan bejaarden en chronisch zieken buiten de zgn. 1 : 1 verhouding zal vallen; dus ook de *hulp* aan bejaarden in geval van tijdelijke hulpverlening bij 'acute' ziekte. De dagen cq. uren, waarop door *gezinsverzorgsters* in gezinnen van bejaarden gezinsverzorging wordt verleend, mogen echter wel in het totaal aantal verzorgingsdagen cq. uren worden opgenomen. Als norm voor 'bejaard-zijn' geldt dat de leeftijd van de huisvrouw ten minste 65 jaar moet zijn (art. 1).

Deze zo juist genoemde 1 : 1 verhouding (die, zoals bekend, betekent dat het aantal gesubsidieerde gezinshulpdagen het aantal gezinsverzorgingsdagen niet kan overtreffen) blijft voor de 'gewone' gezinsverzorgingsgevallen wel gehandhaafd. Maar

een en ander betekent dus, dat de hulpverlening kan worden *uitgebreid* met de hulp aan bejaarden en chronisch zieken en dat voor deze uitbreiding subsidie kan worden verkregen.

Uitdrukkelijk wordt in de nieuwe subsidieregeling bepaald, dat de instellingen hun werkzaamheden niet mogen beperken tot het verlenen van gezinsverzorging en -hulp aan bejaarden en chronisch zieken, doch dat zij hun werkzaamheden dienen uit te strekken over alle gezinnen, die hulp nodig hebben (art. 7). Dit houdt in, dat op dit moment de totale hulpverlening op dit terrein aan bejaarden wordt ondergebracht bij de gezinsverzorgingsinstellingen en dat het niet mogelijk is, dat organisaties, slechts voor de categorie bejaarde mensen werkend, op grond van deze regeling voor subsidie in aanmerking komen.

b. de subsidiabele salarismaxima

Een grote moeilijkheid bij de werving van krachten voor de gezinsverzorging werd steeds ondervonden door de in de subsidieregeling 1955 gestelde salarismaxima zowel voor gezinsverzorgsters als voor helpsters. Weliswaar bestond de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ministeriële goedkeuring ten aanzien van het toekennen van extra praktijkjaren, doch het bezwaar bleef bestaan, dat de maximumbezoldiging, die voor subsidie in aanmerking kwam, voor beide groepen te laag moest worden geacht. De subsidieregeling 1958 komt ook aan vele bezwaren in deze tegemoet (art. 6).

Een nieuw element in de in deze regeling opgenomen salarisschaal is, dat men om voor subsidie in aanmerking te komen wat de gezinsverzorgsters betreft aan een minimum eis moet voldoen: bepaald wordt nl. dat het minimum salaris van een gezinsverzorgster f 2400,— dient te bedragen, hetgeen tevens het vastgestelde maximum salaris is voor een kracht, die in het bezit is van een getuigschrift van een opleidingsinstituut voor de gezinsverzorging, dus tijdens het praktijkjaar.

Bij het bekijken van de salarisschaal valt het op, dat na het behalen van het diploma aan gezinsverzorgsters een salaris mag worden uitbetaald tot een maximum van f 2940,— en dat na 4 jaar ervaring (vanaf het behalen van het getuigschrift) dit maximum mag worden verhoogd tot f 3060,—.

Betekent dit nu, dat een meisje na behalen van het diploma ineens een salarisverhoging van f 540,— zou moeten worden toegekend en dat zij dan 3 jaar dezelfde beloning zou moeten blijven genieten? Dit is zeer bepaald niet de bedoeling van de regeling. Het is voor de hand liggend, dat dit verschil van f 540,— tussen de beide genoemde maxima over de 3 tussenliggende jaren wordt verdeeld en dat ieder jaar een verhoging wordt toegekend.

Bij voorbeeld:

praktijkjaar	f 2400,—
na 1 jaar ervaring	f 2580,—
na 2 jaar ervaring	f 2760,—
na 3 jaar ervaring	f 2940,—

Vanzelfsprekend zijn op dit voorbeeld allerlei variaties mogelijk.

Bij de bepaling van het subsidiabele maximumsalaris wordt ten aanzien van de berekening van het aantal praktijkjaren steeds uitgegaan van de datum, waarop het getuigschrift werd uitgereikt.

Bij de in de nieuwe regeling genoemde salarisbedragen werden opgenomen de destijds toegekende salarisverhogingen (van 6 pct., 5,6 pct. enz.). De huurcompensatie moet echter in voorkomende gevallen daar nog worden bijgeteld. Eveneens mogen de maxima worden verhoogd met 4 pct. vakantietoelage.

Bovendien mag bij de subsidieberekening 6 pct. van het totale loon in rekening

worden gebracht voor 'sociale lasten'. (Dit percentage kan hoger liggen indien wordt bijgedragen in een spaar- of pensioenfonds).

De bepaling blijft gehandhaafd, dat met het oog op de bezoldiging toestemming kan worden verkregen tot toekenning van extra praktijkjaren. In voorkomende gevallen zal zulks, evenals in het verleden, bij het betreffende departement door de instellingen moeten worden aangevraagd en moet deze aanvraag vergezeld gaan van een advies van het landelijk orgaan, in onze vereniging dus van de landelijke sectie gezinsverzorging.

Er zijn twee mogelijkheden van dienstverband voor zowel gezinsverzorgsters als -helpsters (art. 2) nl.:

1. *vast* dienstverband. Hieronder vallen die krachten, die een vast maandsalaris genieten op basis van 5½ werkdag per week.
2. *los* dienstverband. Hieronder vallen alle andere krachten; dus ook zij, die regelmatig een vastgesteld aantal dagen in een week in dienst van een instelling werken, doch minder dan 5½ dag.

Ten aanzien van alle *losse* krachten geldt, dat zij worden uitbetaald op basis van het aantal door hen gewerkte uren. Vandaar, dat in de salarisschaal de diverse maximum-salarissen ook per uur vermeld staan.

Uiteraard zal deze berekening in uren voor de instellingen de nodige extra-werkzaamheden met zich mee brengen en is accuraat werken en regelmatig de administratieve paperassen bijhouden meer dan ooit een eerste vereiste.

c. de subsidiepercentages

Het is duidelijk, dat in verband met het vorenstaande, zowel met betrekking tot de hulpverlening aan bejaarden en chronisch zieken als tot de verhoging der salarissen, de kosten voor de instellingen sterk zullen stijgen.

Het is daarom verheugend, dat de subsidiepercentages een verhoging ten zien geven (art. 5) en wel

voor kosten betreffende gezinsverzorging	van 25 tot 30 pct.;
voor kosten betreffende gezinshulp	van 20 tot 25 pct.;
voor kosten betreffende de leiding	van 25 tot 30 pct.;

met uitzondering van de categorie leidsters, voor wie het subsidiepercentage volgens de regeling 1955 slechts 15 pct. bedroeg. Dit percentage bleef ook in 1958 gehandhaafd.

Dezelfde verhogingen gelden ten aanzien van het vastgestelde bedrag van f 250,— per jaar voor 'bijkomende kosten', met betrekking tot krachten in vast dienstverband. In het desbetreffende lid van bovengenoemd artikel 5 wordt bovendien het bedrag vermeld, dat ten aanzien hiervan per uur voor losse krachten kan worden berekend, nl. f 0,11 per uur voor beide groepen.

d. de subsidieverlening voor leidsters.

De nieuwe subsidieregeling onderging op dit punt buiten de reeds hierboven genoemde wijziging van het subsidiepercentage twee belangrijke aanvullingen en een speciaal voor kleinere instellingen, die minder dan 10 krachten in dienst hebben, niet minder belangrijke wijziging.

Aanvulling:

1. Als leidster voor de gezinsverzorgsters en gezinshelpsters kan ook subsidie worden verkregen voor een kracht, die voldoet aan de opleidingseisen, zoals deze zijn op-

genomen in de Richtlijnen voor de subsidiëring van het Uitvoerend Algemeen Maatschappelijk Werk (art. 2). Het zou te ver voeren om in dit artikel op alle details van deze kwestie in te gaan. In het kort houdt een en ander echter in, dat bepaalde categorieën leidsters, die niet in het bezit zijn van het diploma van een van Rijkswege gesubsidieerde school voor maatschappelijk werk, doch die een andere opleiding op het terrein van het maatschappelijk werk hebben gevolgd dan wel deelnemen aan een zgn. urgentie cursus, met de eerstgenoemde krachten kunnen worden gelijkgesteld op bepaalde voorwaarden.

2. Indien een maatschappelijk werkster leiding geeft aan een aantal gezinsverzorgsters en helpsters, doch in totaal minder dan 10 krachten, en daarenboven nog een deel van haar tijd werkzaamheden verricht op het terrein van het uitvoerend algemeen maatschappelijk werk, en op deze wijze een 'full-time job' heeft, dan is het mogelijk om voor deze full-time maatschappelijk werkster-leidster een subsidie te verkrijgen volgens de hierbovengenoemde Richtlijnen voor subsidiëring van het Uitvoerend Algemeen Maatschappelijk Werk, mits deze kracht aan de vooropleidings-eisen, zoals die in de hier genoemde, regeling vermeld staan, voldoet.

Indien men volgens deze regeling subsidie ontvangt, wordt vanzelfsprekend geen subsidie verleend op basis van de regeling voor de gezinsverzorging. Men loopt dan echter minder onvoorziene risico's, indien onverhoopt het aantal gezinsverzorgsters en -helpsters door allerlei omstandigheden plotseling zou dalen (art. 9).

Wijziging:

Indien een leidster voor de gezinsverzorgsters en -helpsters leiding gaf aan minder dan 10 krachten en aangezien haar werkzaamheden haar geen volle dagtaak gaven op basis hiervan een lager salaris genoot, betekende dit voor de betrokken instelling die haar in dienst had volgens de oude regeling een groot financieel offer, doordat een zgn. dubbele aftrek plaatsvond (ook in dit geval werd bij de subsidievestiging rekening gehouden met het aantal in dienst zijnde krachten).

In de subsidieregeling 1958 werd deze bepaling echter gewijzigd in die zin, dat deze hierboven genoemde 'dubbele aftrek' is vervallen. Heeft een instelling bij voorbeeld 5 gezinsverzorgsters en -helpsters in dienst en heeft de leidster een salaris op basis van een half-time functie, dan aan de instelling hiervoor een subsidie ontvangen in dezelfde verhouding als of een full-time leidster leiding zou geven aan 10 krachten.

Het spreekt vanzelf, dat over deze nieuwe subsidieregeling nog veel meer te zeggen is en dat in dit artikel slechts enkele hoofdpunten werden aangeraakt.

Uit een en ander zal echter duidelijk zijn, dat de thans geldende regeling vele nieuwe mogelijkheden biedt, hetgeen de ontwikkeling van het gehele gezinsverzorgingswerk ongetwijfeld ten goede zal komen en daarmede, en dat is slechts belangrijk, de in nood verkerende medemens.

H. J. ROES

BOEKBESPREKING

lusten en lasten van alcohol

**door prof. dr. D. H. Wester, uitgave van Jan van Tuyl N.V.S.
Zaltbommel-Antwerpen, in de serie
Raad en Daad no. 16, f 2,90**

In dit 112 pagina's tellende boekje, in zakformaat uitgevoerd, wordt de lezer in een aantal flitsen duidelijk gemaakt, dat drinken en drinken, vroeger en nu, hier en elders, niet hetzelfde is, wat alcohol eigenlijk is, haar werking in het menselijke lichaam en op de menselijke geest, wat we onder alcoholisme en een alcoholist hebben te verstaan en wat niet, het verband tussen alcoholge- en misbruik en een aantal sociale verschijnselen en sociale vraagstukken, de huidige bestrijdingsmogelijkheden en de verschillende instellingen die op dit gebied werkzaam zijn.

Het boekje is geschreven voor iedereen. De gedachte ligt eraan ten grondslag, dat zoveel mogelijk mensen moeten weten, wat drankgebruik voor mens en samenleving betekent. De ter zake kundige schrijver laat de feiten spreken, op een wijze, die de lezer in staat stelt voor en tegen van alcoholgebruik zelf te beoordelen.

De lezer leert er de kern van het alcoholvraagstuk op juiste wijze kennen. De huidige inzichten en onzekerheden van de wetenschap daaromtrent worden hem in kort bestek bekendgemaakt.

Waardevolle opmerkingen worden gemaakt voor hen die in eigen omgeving direct of indirect met de alcohol-'ziekte' te maken krijgen.

Het boekje is gevoelvol geschreven. Ongetwijfeld bestond in ons land allang de behoefte aan een dergelijk algemeen voorlichtend werkje over de (weinige) lusten en (vele en grote) lasten van de alcohol. Dat het in vele handen en hoofden kome!

C. U.

de alcoholist

Ons werd medegedeeld, dat binnenkort nog een ander werk over alcoholisme zal verschijnen van de hand van W. A. Fransen, directeur van het Medisch Maatschappelijk Bureau voor Alcoholisme te Eindhoven. De titel is 'De Alcoholist'. Na een min of meer toevallige kennisname door diverse deskundigen op het terrein van de alcoholistenzorg werd op de publikatie van deze studie aangedrongen.

Mr. M. E. Tjaden, hoofdinspecteur der reclassering bij het ministerie van Justitie en

uit hoofde van die functie zeer nauw betrokken bij het werk van de consultatiebureaus voor alcoholisme, zegt in zijn voorwoord tot deze studie:

‘De schrijver is erin geslaagd op sympathieke en wetenschappelijk verantwoorde wijze een beschrijving te geven van de persoon en de problematiek van de mens, die meer alcoholica drinkt dan goed voor hem is. Hij bereikt dit in hoofdzaak door kritisch gebruik te maken — met uitvoerige bronvermelding — van de huidige vakliteratuur. Dank zij een systematische ordening van het beschikbare studiemateriaal, waarbij hij zich heeft beperkt en zich consequent heeft bezonnen over de wijze van zijn van de alcoholgebruiker en diens wijze van zijn met de ander, is een beeld ontstaan over diens problematiek, dat van bijzondere betekenis is voor de praktijk van al diegenen die in enige functie werkzaam zijn op het terrein van menselijke verhoudingen. Duidelijk laat hij zien hoe complex het verschijnsel is, waarin hij zich heeft verdiept, en hoe het juiste inzicht daarin nog wordt bemoeilijkt door de ambivalente houding van de samenleving tegenover de alcohol, waardoor bepaalde woorden, nodig om het verschijnsel te kunnen beschrijven, reeds emotioneel gekleurde voorstellingen opwekken ...’

Het komt ons voor, dat vooral onze maatschappelijke werk(st)ers bij deze uitgave gebaat kunnen zijn.

Het werk is uitsluitend verkrijgbaar bij het Consultatiebureau voor alcoholisme, Smalle Haven 4 te Helmond. Prijs f 2,60, op postrekening 528822 t.n.v. penningmeester Sobriëtasgebouw, Smalle Haven 4, Helmond, met vermelding van ex. ‘De Alcoholicist’.

C. U.

*De afdeling Dordrecht van de Vereniging Humanitas vraagt
voor spoedige indiensttreding een*

maatschappelijk werker(ster)

voor het algemeen maatschappelijk werk.

Opleiding en ervaring in het maatschappelijk werk noodzakelijk.

Salaris van f 4550,41 tot f 6440,42 per jaar

exclusief 4 pct. vakantietoeslag.

Aanstelling boven het minimum is mogelijk

naar gelang van opleiding en ervaring.

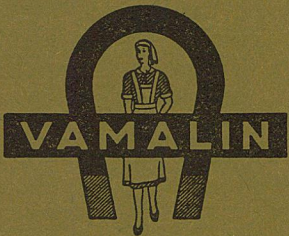
Sollicitaties te richten aan het Centraal Bureau van Humanitas,

J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam.

*Bij de afdeling Amsterdam
van Humanitas kan een*

**maatschappelijk
werker(ster)**

*worden geplaatst
voor de leiding
van de gezinsvoogdij
en vrij patronaat
in het arrondissement
Amsterdam.
Diploma van een school
v. m.w. en ervaring in het m.w.
vereist.
Salaris volgens rijksregeling.
Brieven a. d. directrice
van het bureau der afd.
Vondelstraat 61.*

UNIFORM-KLEDING
een
Van Maanen
fabrikaat

*Bijna een halve eeuw
vakmanschap Uw garantie*

Verkoopkantoor:
1e HELMERSSTRAAT 167/169
AMSTERDAM-W.
Tel. 84089

**Bent u al contribuant
van het kinderbeschermingswerk
van Humanitas?**

*U kunt lid worden door de folder, ingesloten in het septembernummer
van 'Van mens tot mens', in te sturen, of rechtstreeks aan het Centraal
Bureau te kennen geven, dat u een jaarlijkse bijdrage wilt storten.*